

PROTOKOLL

for

møte i Omsetningsrådet

onsdag 21. september 2022 kl. 18:00

Hotel Alexandra, Loen

Til stede:	Bjørg Tørresdal, Bjørn Gimming, Kjersti Hoff, Trine Hasvang Vaag, Arne Elias Østerås (vara for Anne Jødahl Skuterud), Gaute Lenvik, Anne Berit Aker Hansen, Bjørn-Ole Juul-Hansen, Arnfinn Hongseth, Marit Haugen og Thea Susanne Skaug
Forfall:	Anne Jødahl Skuterud
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Jørn Rolfsen, Lise Wirstad Dynna, Hege Heiberg, Ida Louise Bjønness, Hans Peder Hvide Bang, Kari Helen Telfer, Jannicke Jensen Myhre og Ellen Karin Solevåg

Møtet ble hevet kl. 19:40.

Saksliste

072/22	Godkjenning av innkalling og dagsorden.....	2
073/22	Godkjenning av protokoll fra forrige møte.....	4
074/22	Orientering fra markedsregulator.....	6
075/22	Alle - Møteplan for Omsetningsrådet 1. halvår 2023.....	8
076/22	Egg og melk - Satser for prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder for 2023.....	10
077/22	Melk - Orientering om behov for tydeliggjøring av regelverket for overføringstransport av melk.....	19
078/22	Innstilling Storli gård i Leksvik - henting av geitemelk.....	21
079/22	Overlagring av korn - beregning av prisgevinst og tap.....	24
080/22	Egg - Markedsregulering av egg til miljøfôr 2. halvår 2022.....	29
081/22	Egg - Økt markedsføring av egg i regi av Opplysningskontoret for egg og kjøtt.....	34
082/22	Egg - Midlertidig opphold i eggproduksjon.....	37

Saksnr.: 072/22	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 21.09.2022	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saksnr.: 22/66430-1

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Saksdokumenter er sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer. Dokumentene er også lagt inn i skyløsningen Jottacloud. Vedlegg er kun tilgjengelig her.

Saksnr.: 073/22	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 21.09.2022	Tittel: Godkjenning av protokoll fra forrige møte	Saksnr.: 22/66430-2

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Protokollen fra møtet 23. august 2022 godkjennes.

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Det har ikke kommet merknader til utsendt protokoll.

Saksnr.: 074/22	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 21.09.2022	Tittel: Orientering fra markedsregulator	Saksnr.: 22/66430-3

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Presentasjonene fra markedsregulatorene tas til orientering.

Orientering fra markedsregulator

Det ble gitt følgende orienteringer fra markedsregulatorene:

- Korn Arne Elias Østerås
- Kjøtt og egg Trine Hasvang Vaag
- Melk Marit Haugen

Presentasjonene er lagt ut i skyløsningen Jottacloud.

Saksnr.: 075/22	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 21.09.2022	Tittel: Møteplan for Omsetningsrådet 1. halvår 2023	Saksnr.: 22/60627-1

Beskrivelse

I tabellen under foreslås møtedatoer for Omsetningsrådet for første halvår 2023.

Dato	Aktuelle saker
Torsdag 9. februar	Eventuelle saker
Onsdag 22. mars	Eventuelle saker
Torsdag 20. april	Regnskap for 2022 for faglige tiltak, opplysningsvirksomhet og markedsregulator administrasjonsgodtgjørelse m.m.
Onsdag 24. mai	Regnskap og årsmelding 2022
Fredag 23. juni	Satser i markedsreguleringen for egg 1. halvår 2023, eventuelle endringer i satser i markedsreguleringen for kjøtt 2. halvår 2023, eventuelle endringer i satser for omsetningsavgift 2. halvår 2023, maksimalsats omsetningsavgift korn 2023/2024, satser priskompensasjon skilling av egg 2. halvår 2023 m.m.

Møtene holdes i lokalene til Landbruksdirektoratet og starter kl. 10:00. Fordi møtet er foreslått på en fredag, foreslås møtestart 23. juni til kl. 08:30.

Ved få og ikke-prinsipielle saker på dagsorden kan møter gjennomføres digitalt for å effektivisere og begrense kostnadene knyttet til rådets møter. Digitale møter kan starte kl. 08:00. Det var enighet i rådet om dette i møtet 14. september 2021, sak 73/21.

Følgende helligdager/ferieperioder er forsøkt unngått:

- Vinterferie uke 8 og 9, mandag 20. februar – fredag 3. mars
- Påskeuken, mandag 3. april – mandag 10. april
- Norges nasjonaldag, onsdag 17. mai
- Kristi himmelfartsdag, torsdag 18. mai
- Andre pinsedag, mandag 29. mai

De foreslåtte datoene er også sjekket mot aktivitetskalenderen til Norsk Landbrukssamvirke.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Forslag til vedtak

Følgende møtedatoer fastsettes for Omsetningsrådet for 1. halvår 2023:

Torsdag 09.02.2023 kl. 10:00

Onsdag 22.03.2023 kl. 10:00

Torsdag 20.04.2023 kl. 10:00

Onsdag 24.05.2023 kl. 10:00

Fredag 23.06.2023 kl. 08:30

Møtebehandling

Møtedatoene ble diskutert, og det kom forslag til alternative datoer.

Med dette ble saken enstemmig vedtatt.

Vedtak

Følgende møtedatoer fastsettes for Omsetningsrådet for 1. halvår 2023:

Torsdag 09.02.2023 kl. 10:00

Fredag 24.03.2023 kl. 10:00

Torsdag 20.04.2023 kl. 10:00

Mandag 22.05.2023 kl. 10:00

Fredag 23.06.2023 kl. 08:30

Saksnr.: 076/22	Sektor: Egg og melk	Styre/råd: OR
Behandling: 21.09.2022	Tittel: Egg og melk - Satser for prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder for 2023	Saksnr.: 22/60629-4

Beskrivelse

Saken gjelder fastsettelse av satser for prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder for 2023.

Satsene, som skal fastsettes i forskrifts form, sendes herved på høring til rådets representanter som representerer et bredt utvalg av berørte interesser. Det legges til grunn at høringen skjer muntlig i møtet 21. september 2022 jf. forvaltningsloven § 37. Dette er i tråd med langvarig praksis for behandling av endring av satser i Omsetningsrådet.

Tine foreslår i brev av 25. august 2022 at satsene for prisnedskrivning av melkeprodukter til spesialmarkeder for 2023 settes til 5,50 kr per kg for naturell yoghurt, 25,00 kr per kg for hvitost og 0 kr per kg for smør. Dette er samme satser som gjelder for 2022.

Nortura SA foreslår i brev av 24. august 2022 at sats for priskompensasjon for egg og eggprodukter til spesialmarkeder i 2023 settes til kr 3,00 per kg for egg og kr 0,00 per kg for eggprodukter. Dette er samme satser som gjelder for 2022.

Landbruksdirektoratets innstilling er i tråd med forslaget fra Tine SA og Nortura SA.

Hjemmel

Lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror (omsetningloven) § 11 første ledd.

Forskrift 22. juni 2020 nr 1400 om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder § 6.

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Nortura datert 24. august 2022.

Brev fra Tine SA datert 25. august 2022.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet fastsetter satser for 2023 i forskrift 2020-06-22 nr. 1400 om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder.

Følgende endringsforskrift vedtas:

«Forskrift om endring i forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder

Fastsatt av Omsetningsrådet 21.09.2022 med hjemmel i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 første ledd.

I

I forskrift 22. juni 2020 nr. 1400 om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder gjøres følgende endringer:

§ 6 femte ledd skal lyde:

Omsetningsrådet fastsetter satsene forskuddsvis en gang per år med grunnlag i satsene foreslått i henhold til første ledd. Satser for prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder i perioden 1. januar 2023–31. desember 2023 skal være som følger:

Egg	kr	3,00	per kg
Eggprodukter	kr	0,00	per kg
Naturell yoghurt	kr	5,50	per kg
Hvitost	kr	25,00	per kg
Smør	kr	0,00	per kg

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2023.»

Egg og melk - Satser for prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder for 2023

Tine SA og Nortura SA har foreslått satser for prisnedskrivning ved salg av henholdsvis melkeprodukter og egg/eggprodukter til spesialmarkeder i 2023.

Etter § 7 i forskriften skal prognoser for salg til spesialmarkeder kommende år foreligge 1. september året før for deltakelse i ordningen. Landbruksdirektoratet som sekretariat for Omsetningsrådet har sammenstilt prognosene.

Satsene, som skal fastsettes i forskrifts form, sendes herved på høring til rådets representanter som representerer et bredt utvalg av berørte interesser. Det legges til grunn at høringen skjer muntlig i møtet 21. september 2022 jf. forvaltningsloven § 37. Dette er i tråd med langvarig praksis for behandling av endring av satser i Omsetningsrådet.

Omfanget av prisnedskrivning av melkeprodukter til spesialmarkeder

De totale kostnadene til prisnedskrivning i spesialmarkeder utgjorde 5 433 880 kroner i 2021. Det ble utbetalt prisnedskrivning på grunnlag av et salg på totalt 271 426 kg. Kvantaene fordelte seg slik:

Fordeling av prisnedskrivning på produkter i 2021, kg

Produktgruppe	Mengde, kg
Yoghurt	69 321
Ost	202 105
Total	271 426

Sammenlignet med 2020 er total prisnedskrivning redusert med om lag 0,8 mill. kroner. Salget totalt er redusert med vel 172 600 kg, eller nærmere 40 prosent. Salget av yoghurt er redusert med om lag 180 000 kg, mens salget av ost er økt med vel 7 400 kg sammenlignet med 2020. Informasjon om salg til spesialmarkeder i 2022 vil først foreligge våren 2023, etter at oppgavene for 2022 er sendt inn.

De siste fem årene har kostnadene til prisnedskrivning av melkeprodukter til spesialmarkeder vært som vist i tabellen under:

Prisnedskrivning av melkeprodukter til spesialmarkeder fra 2017 til 2021

År	Kostnad (mill. kr)
2017	5,99
2018	6,93
2019	7,20
2020	6,24
2021	5,43

Omfanget av prisnedskrivning av egg til spesialmarkeder

Mengden egg som har gått til spesialmarkeder de siste fem årene har variert fra ca. 300 til nærmere 700 tonn per år. Prisnedskrivning til spesialmarkeder har aldri vært benyttet for eggprodukter, så mengden er bare hele egg. Den totale kostnaden for prisnedskrivning av egg til spesialmarkeder har variert fra 1,0 til 2,5 mill. kroner de siste fem årene. Kvantaene og kostnadene er fordelt slik per år:

Prisnedskrivning av egg til spesialmarkeder fra 2017 til 2021

År	Mengde (kg)	Kostnad (mill. kr)
2017	559 775	2,53
2018	326 488	1,71
2019	662 773	1,65
2020	447 541	1,00
2021	614 395	1,84

Markedsregulators forslag til satser på melkeprodukter

I brev fra Tine datert 25. august kommer Tine med forslag til satser for melkeprodukter for 2023.

Tine skriver at de vurderer at norske varer, med nåværende satser, ikke er konkurransedyktige i pris. Samtidig har de internasjonale prisene økt vesentlig og Tine forventer at de også vil holde seg høye også inn i det kommende året.

Oppsummert er Tines vurdering at dagens sats på hvitost er mest kritisk å beholde. Yoghurt bør også beholde dagens sats, mens konkurransekraften vurderes fremdeles såpass bra på smør at refusjon ikke er nødvendig.

På bakgrunn av dette foreslår Tine følgende satser for 2023:

Yoghurt, naturell	kr 5,50 pr. kg
Hvitost, alle typer	kr 25,00 pr. kg
Smør, alle typer	kr 0,00 pr. kg

Markedsregulators forslag til satser på egg og eggprodukter

I brev datert 24. august 2022 kommer Nortura med forslag til satser for 2023.

Før forskriften trådte i kraft 1. januar 2021 ble satsen for egg til spesialmarkeder fastsatt av Nortura forskuddsvis minst hvert kvartal og kun ut fra en beregnet prisdifferanse. I tidligere retningslinjer for markedsregulering av egg, § 2-3 Spesialmarkeder stod det følgende: «Ved salg av skallegg godtgjøres differansen mellom varens engrospris og en beregnet pris fastsatt av Landbruksdirektoratet på bakgrunn av verdensmarkedspriser. Denne beregnede prisen blir fastsatt fire ganger årlig.» Satsen ble derfor beregnet både ved nye internasjonale priser og ved endringer i engrospris.

Norsk engrospris på egg endres ganske sjelden, men eggprisen endres relativt ofte og til dels mye i verdensmarkedet. Dermed har det vært hyppige (minst hvert kvartal) og ganske betydelige endringer av eggsatsen:

	2017	2018	2019	2020
1. kvartal	4,38	0,00	1,38	1,75
2. kvartal	4,42	0,00	2,06	0,00
3. kvartal	5,60	5,86	3,30	1,22
4. kvartal	3,57	4,53	3,11	3,96

For 2021 og 2022 har satsene vært:

Egg kr 3,00 per kg
Eggprodukter kr 0,00 per kg

Formålet med ordningen er etter § 1 i forskriften; «Formålet med tiltaket etter denne forskriften er å øke omsetningen av melk og egg, og å bedre markedsbalansen ved tilbudsoverskudd.» Nortura ser konkret at det for egg er et behov for at salgskanalen spesialmarkeder opprettholdes med samme mengde som i dag for å unngå at det blir et økt markedsoverskudd. Nortura mener derfor at det bør legges opp til at salg av egg til spesialmarkeder videreføres med om lag samme betingelser.

Etter forskriften skal satsen ses sammen med salgspris, og ikke, som tidligere, verdensmarkedspris. Salgsprisen i dette markedet må imidlertid vurderes opp mot importpriser, skriver Nortura. Ved årlig forskuddsfastsettelse av sats er det nødvendig å ta noe høyde for internasjonale prissvingninger som kan komme i perioden.

Prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder har ikke vært benyttet for eggprodukter. Nortura skriver at slik det er definert i markedsreguleringen er dette industriprodukter, som ikke selges til spesialmarkeder. Nortura mener det er riktig å videreføre praktiseringen. Markedsreguleringen bør i utgangspunktet omfatte hele eggproduksjonen slik den kommer fra produsenten, og ekstra stimulering til salg av enkelte skilleprodukter isolert vil kunne forstyrre balansen. For 2023 finner Nortura det ikke riktig å bruke midler på prisnedskrivning av eggprodukter i spesialmarkeder.

Nortura mener det er viktig å legge en langsiktig vurdering til grunn for salg av egg til spesialmarkeder. Nortura foreslår derfor at satsen må videreføres for å sikre dette markedet for norske egg, men de mener det ikke vil være rett å benytte unødvendig store midler over markedsreguleringen. Eggprisen har til dels økt mer i andre land enn i Norge slik at prisgapet mot import nå heller er redusert. Det er dermed ikke naturlig å øke prisnedskrivningen.

Nortura foreslår at sats for priskompensasjon for egg og eggprodukter til spesialmarkeder i 2023 settes til:

Egg kr 3,00 per kg
Eggprodukter kr 0,00 per kg

Landbruksdirektoratets vurdering

Vurdering av satser for melkeprodukter

Omsetningsrådets arbeidsutvalg signaliserte i 2007 at satsene for prisnedskrivning av meieriprodukter ved salg til spesialmarkeder ikke bør økes, men beholdes stabile eller reduseres. Satsene ble økt for både yoghurt, hvitost og smør i 2016, etter flere år med uendrede satser, mens satsene for 2017 og 2018 er uendret sammenlignet med 2016. I 2019 ble satsen for smør redusert til null, mens satsene for yoghurt og hvit ost er videreført på samme nivå. Satsene er ikke endret etter 2019, med unntak av at satsen for yoghurt fra 2021 kun gjelder naturell yoghurt.

Prisene på meieriprodukter er mer ustabile i dagens situasjon enn de har vært tidligere år. Dette gjelder både innenlandske priser og på verdensmarkedet. Siden satsene for spesialmarkeder settes så langt frem i tid, er det utfordrende å forutsi hva salgsprisen kommer til å bli og dermed hva som er en nødvendig prisnedskrivning for å kunne få solgt i dette markedet.

Vurdering av satser for enkeltprodukter

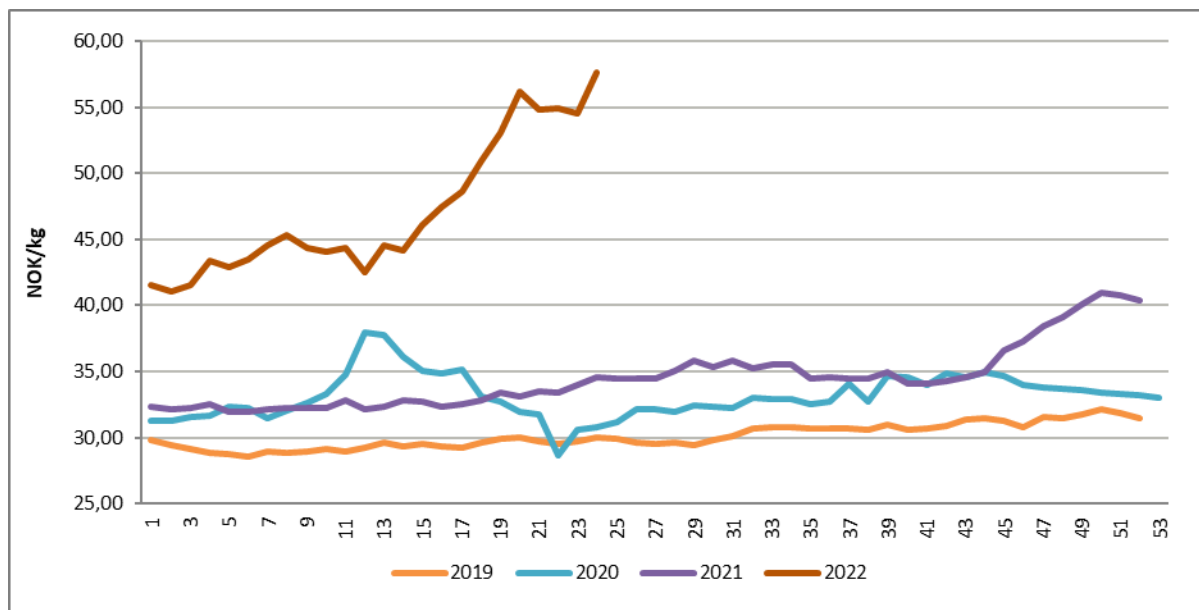
Ost

Satsen for hvitost har vært uendret på 25 kr per kg siden 2016. Tine foreslår å videreføre satsen på samme nivå også i 2022.

Prisene på gouda i Tyskland har økt kraftig hittil i 2022, og ligger mellom 10 og 20 kroner per kg over nivået i 2021.

Landbruksdirektoratet har fått dokumentasjon fra Tine som viser at prisforskjellen mellom norsk pris og verdensmarkedspris for tysk gouda er større enn 25,00 kr per kg, som er Tines forslag til sats for 2022. Landbruksdirektoratet foreslår derfor at Tines vurdering om at det er nødvendig å opprettholde satsen for ost på dette nivået sendes på høring.

Grafen under viser utviklingen i prisen på tysk Gouda foregående år og hittil i 2022.

Engrospris på gouda fra Tyskland, kilde: Süddeutsche Butter- und Käsebörse www.butterkaeseboerse.de

Naturell yoghurt

Satsen for yoghurt har vært uendret på 5,50 kr per kg siden 2016. Tine foreslår å videreføre satsen på samme nivå også i 2023. Satsen for de tidligere årene gjaldt imidlertid for yoghurt, mens ordningen fra og med 2021 kun gjelder for naturell yoghurt.

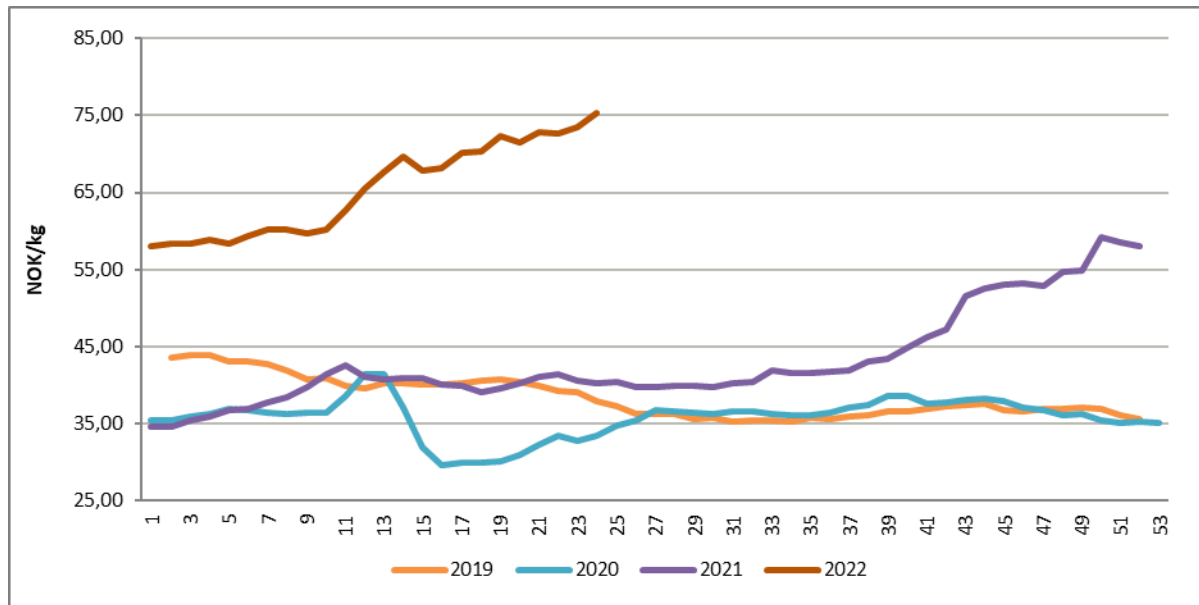
For yoghurt kan en ikke følge prisutviklingen på verdensmarkedet på samme måte som for ost og smør, siden pris på yoghurt ikke noteres på børs. Landbruksdirektoratet har derfor sett på gjennomsnittlig cif importpris ved import til Norge, og brukt denne som en referansepris på verdensmarkedets pris. Gjennomsnittlig cif importpris for import av naturell yoghurt på kapittel 4 i tolltariffen var på 25,57 kr per kg i 2021, mens den var på 26,04 kr per kg i 2020. De første sju månedene av 2022 var tilsvarende cif importpris på naturell yoghurt på 26,55 kr per kg.

Etter Landbruksdirektoratets vurdering er forskjellen mellom norsk pris og pris på verdens-markedet større enn foreslått sats på 5,50 kr per kg. Landbruksdirektoratet mener derfor at satsen på naturell yoghurt kan anbefales i tråd med Tines forslag.

Smør

Tine foreslår at satsen videreføres i 2023. Satsen ble satt til null i 2019 og har deretter vært uforandret.

Prisnivået internasjonalt på de priser Landbruksdirektoratet følger med på har variert fra vel 55 kr per kg til omlag 75 kr per kg så langt i år. Prisene har økt kraftig fra mars i år. Se figuren under.

Engrospris på smør i Tyskland. Kilde: Süddeutsche Butter- und Käsebörsen www.butterkaeseboerse.de

Landbruksdirektoratets vurderinger av prisforskjell mellom norsk pris og internasjonale priser viser at prisforskjellen er såpass stor at det kunne vært innført en sats på smør. Tine anbefaler likevel ikke dette, siden det selges en del norsk smør uten prisnedskrivning til disse markedene. Landbruksdirektoratet viser i denne sammenheng til at en skal søke å gjennomføre markedsreguleringen til lavest mulig kostnad. På denne bakgrunn anbefaler vi at Tines forslag om uendret sats på smør sendes på høring.

Konklusjon meieriprodukter

Landbruksdirektoratet anbefaler med dette at Omsetningsrådet vedtar satser for prisnedskrivning av meieriprodukter ved salg til spesialmarkeder for 2023, i tråd med Tines forslag.

Tabellen under viser en oversikt over satsene i 2019, 2020, 2021, 2022 og foreslåtte satser for 2023.

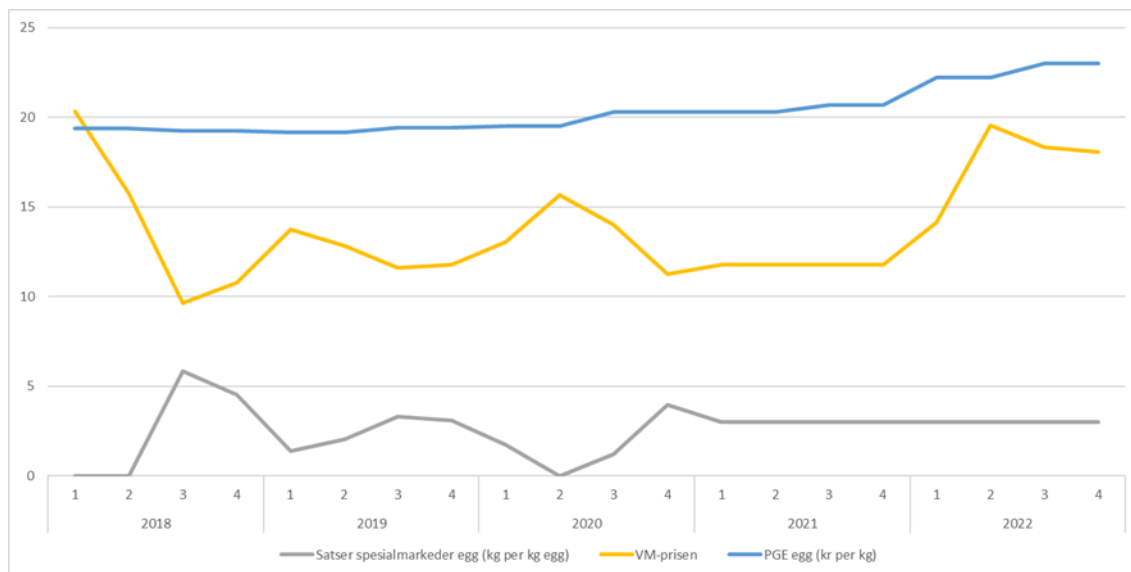
Satser for prisnedskrivning ved salg av melkeprodukter til spesialmarkeder, kr/kg

	2019	2020	2021	2022	2023
	kr/kg	kr/kg	kr/kg	kr/kg	kr/kg
Yoghurt	5,50	5,50			
Naturell yoghurt			5,50	5,50	5,50
Hvitost	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00
Smør	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Vurdering av satser for egg og eggprodukter

Ordningen for prisnedskrivning av egg og eggprodukter til spesialmarkeder har blitt brukt jevnlig i over to tiår i størrelsesorden fra 300 til 750 tonn egg per år. Med få reguleringstiltak bidrar tiltaket til å sikre en avsetningskanal for egg som bidrar til at det kan opprettholdes et tilbud om norske egg til konsum gjennom hele året.

Det har vært stor variasjon i satsen på egg til spesialmarkeder de siste fem årene. Satsen har variert fra null til nærmere seks kroner per kg egg siden 2018, og i gjennomsnitt har satsen ligget på kr 2,56 kg egg i denne perioden. I to av disse årene, 2021 og 2022, har satsen vært lik på kr 3,00 per kg. Engrosprisen har vært ganske stabil siden 2018, mens verdensmarkedsprisen har variert fra ca. 9 til 20 kroner per kg.

Engrospris, verdensmarkedspris og sats spesialmarkeder egg 2018–2022

Siden satsene for spesialmarkeder settes så langt frem i tid, er det utfordrende å forutsi hva salgsprisen kommer til å bli og dermed hva som er en nødvendig prisnedskrivning for å kunne få solgt i dette markedet. I løpet av 2022 har verdensmarkedsprisen økt, men det er vanskelig å si hvordan utviklingen blir inn i 2023. Landbruksdirektoratet har beregnet verdensmarkedspris for 2022 for hvert kvartal basert på første uke i kvartalet. For fjerde kvartal er det siste tilgjengelige tall som ligger til grunn. For andre kvartal var differansen mellom PGE og verdensmarkedsprisen litt under satsen for prisnedskrivning, med en differanse på kr 2,67 per kg. For øvrige kvartaler er differansen over satsen som er på kr 3,00 per kg. Satsene skal ha grunnlag i differansen mellom varens engrospris og dens salgspris, og ikke lenger verdensmarkedspris. Verdensmarkedsprisen gir likevel en indikasjon på mulig utvikling i salgspris og behov for kompensasjon. Landbruksdirektoratet har ingen innvendinger mot Norturas forslag om en videreføring av

årets sats på kr 3,00 per kg i 2023.

Prisnedskrivning av eggprodukter til spesialmarkeder har ikke vært benyttet tidligere. Nortura beskriver eggprodukter som et industriprodukt som er vanskelig anvendelig til markedene definerte som spesialmarkeder. Forslaget fra Nortura til sats på eggprodukter er satt til null. For å motta prisnedskrivning må søker sende inn prognose innen 1. september året før. Landbruksdirektoratet har ikke mottatt noen prognoser for eggprodukter for 2023 innen 1. september 2022, men har mottatt prognoser for egg. Det er dermed ingen aktører som kan søke om prisnedskrivning for eggprodukter for 2023, jf. forskriften § 7. Landbruksdirektoratet har ingen innvendinger mot at satsen for eggprodukter er satt til null.

Landbruksdirektoratet anbefaler med dette at Omsetningsrådet vedtar satser for prisnedskrivning av egg og eggprodukter ved salg til spesialmarkeder for 2023 i tråd med Norturas forslag.

Prognoser for salg til spesialmarkeder i 2023, jf. § 7 i forskriften

Det forutsettes at de som søker om prisnedskrivning sender inn prognoser for kommende år innen 1. september. På basis av de prognosene Landbruksdirektoratet har mottatt innen fristen anslås et samlet behov på mellom 7 og 8 mill. kroner til prisnedskrivning av melkeprodukter og om lag 1,8 mill. kroner til prisnedskrivning av egg i 2023. For melkeprodukter omfatter prognosene naturell yoghurt og hvitost, mens prognosene for egg og eggprodukter omfatter egg.

Saksnr.: 077/22	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 21.09.2022	Tittel: Melk - Orientering om behov for tydeliggjøring av regelverket for overføringstransport av melk	Saksnr.: 19/62860-7

Beskrivelse

Landbruks- og matdepartementet har i brev datert 27. juni 2022 kommet med en klargjøring av hvilket tolkningsalternativ som skal legges til grunn knyttet til regulering av overføringstransport under forsyningsplikten. Omsetningsrådet orienteres herved om brevet og innholdet i det.

Hjemmel**Forutsetninger****Vedlegg**

Brev fra Landbruks- og matdepartementet datert 27. juni 2022.

Møtebehandling

Brev vedrørende saken fra Tine til Landbruks- og matdepartementet av 9. september 2022 ble sendt til rådet ved utsending av dagsorden.

Saken ble enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet tar saken til orientering.

Melk - Orientering om behov for tydeliggjøring av regelverket for overføringstransport av melk

Landbruks- og matdepartementet har i brev datert 27. juni 2022 kommet med en klargjøring av hvilket tolkningsalternativ som skal legges til grunn knyttet til regulering av overføringstransport under forsyningsplikten. Omsetningsrådet orienteres herved om brevet og innholdet i det.

Brevet er stilet til Omsetningsrådet, mens enkelte av aktørene i Prisetjvningsordningen for melk har fått brevet i kopi. Dette gjelder Normilk, Q-Meieriene, Rørosmeieriet, Synnøve Finden og Tine SA.

Saksnr.: 078/22	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 21.09.2022	Tittel: Innstilling Storli gård i Leksvik - henting av geitemelk	Saksnr.: 22/60558-3

Beskrivelse

Saken gjelder krav fra eierne av Storli gård i Leksvik overfor Tine. Eierne mener at Tine er forpliktet til å hente geitemelk fra gården som en del av Tines mottaksplicht. Mottaksplichten i markedsreguleringsforskriften etablerer bare en forpliktelse for Tine SA som markedsregulator overfor primærprodusenter som ikke er medlemmer hos Tine.

Eierne er medlemmer i samvirket Tine SA. Etter Landbruksdirektoratets syn har ikke Omsetningsrådet myndighet til å behandle sak som gjelder rettighetene til eierne av Storli gård i Leksvik overfor Tine. Landbruksdirektoratet anbefaler derfor at rådet ikke tar saken til behandling. Det riktige vedtaket blir derfor å avvise saken.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

- e post av 9. juni 2022 fra advokat Jo Gjestvang,
- oversendte dokumenter, notat 16.mars 2022, brev til styret i Tine 14. november 2021 fra Grete Storli, utdrag med e poster «Til sak 4: Stopp i henting av geitemelk», og «Til sak 4 i årssamlinga. Administrasjonens svar, datert 09.november 2021».

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Saken avvises.

Innstilling Storli gård i Leksvik - henting av geitemelk

Saken gjelder krav fra eierne av Storli gård i Leksvik overfor Tine. Eierne mener at Tine er forpliktet til å hente geitemelk fra gården.

Landbruksdirektoratet har som sekretariat for Omsetningsrådet mottatt e post av 9. juni 2022 fra advokat Jo Gjestvang som er stilet til Omsetningsrådet.

Gjestvang skriver at «Jeg representerer heretter Grete Storli i saken om Tines vedtak fra mars 2021 om ikke lengre å hente geitemjølke fra hennes besetning.»

Direktoratet har også mottatt dokumenter som bl.a. inneholder kommunikasjon mellom Tine og eierne eller personer som representerer eierne (se liste over vedlegg til saken). Endelig har direktoratet hatt telefonsamtaler med advokat Gjestvang, Nils Tronstad og Gunnar Dalen.

Saken dreier seg om hvorvidt Tine SA som en del av mottaksplikten har en plikt til å hente geitemelk fra Storli gård.

Mottaksplikten håndheves av Omsetningsrådet i henhold til forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer 22. oktober 2008 nr. 1136, (markedsreguleringsforskriften) § 5, hvor det heter at «Markedsregulators mottaksplikt skal sikre alle primærprodusenter avsetning for sin produksjon, til de vilkår som gjelder på det aktuelle mottaksanlegg på det tidspunkt leveransen finner sted, til samme priser og leveransevilkår som for egne leverandører.

Alle markedsregulatorer er samvirker med egne medlemmer. Regelen i markedsreguleringsforskriften skal sikre at også uavhengige primærprodusenter (dvs. ikke-medlemmer i samvirkene), har en rett til å levere sine varer til markedsregulatorer på samme vilkår som markedsregulatorer sine egne medlemmer. Mottaksplikten skal sammen med forsyningsplikten og informasjonsplikten bidra til at markedsreguleringen gjennomføres på en konkurransenøytral måte, jf. markedsreguleringsforskriften § 3-1. Bønder som ikke er medlemmer skal ikke få dårligere vilkår enn markedsregulators egne medlemmer.

Mottaksplikten i markedsreguleringsforskriften etablerer bare en forpliktelse for Tine SA som markedsregulator overfor primærprodusenter som *ikke* er medlemmer hos Tine. Mottaksplikten i markedsreguleringsforskriften har dermed ikke relevans når det gjelder vurderinger om rettsforholdet mellom Tine SA og Tines egne samvirkemedlemmer. Landbruksdirektoratet antar at dette rettsforholdet først og fremst reguleres av samvirkeoven og for øvrig regulerer Tines egne vedtekter medlemskapet. Ifølge disse vedtektene har Tines medlemmer rett og plikt til å levere melken som de produserer. Hvor langt denne retten (og tilsvarende hvor langt Tine SAs mottaksplikt etter vedtektene) strekker seg er et forhold mellom medlemmet og Tine, og Omsetningsrådet har etter direktoratets syn ikke myndighet til å bestemme noe om dette.

Det kommer frem flere steder i de ovennevnte dokumentene at eierne av Storli gård er medlemmer i samvirket Tine. Dette er også blitt bekreftet i telefonsamtaler. Dette innebærer at Omsetningsrådet ikke har myndighet til å treffe noen avgjørelser som gjelder dette rettsforholdet; i dette tilfellet spørsmålet om Tine er forpliktet til å hente geitemelk på Storli gård.

Siden Omsetningsrådet ikke har myndighet til å treffe noen avgjørelser som gjelder dette

rettsforholdet blir saken å avvise.

Saksnr.: 079/22	Sektor: Korn	Styre/råd: OR
Behandling: 21.09.2022	Tittel: Overlagring av korn - beregning av prisgevinst og tap	Saksnr.: 22/52651-1

Beskrivelse

Det er behov for å presisere beregningsgrunnlaget for beregning av pristap eller prisgevinst på overlagret korn.

Hjemmel

Markedsreguleringsforskriften § 7-1

Forutsetninger**Vedlegg****Forslag til vedtak**

Det gjøres følgende endring i form av en presisering av gjeldende rett i retningslinjer for markedsregulering av korn punkt 1-1 bokstav a):

«Ved beregning av pristap eller prisgevinst skal målpris korrigert for prisnedskrivningstilskudd legges til grunn for beregning av pristap og -gevinst. For varer som ikke har målpris, skal avledet målpris legges til grunn for beregningen.»

Møtebehandling

Arne Elias Østerås foreslo å utsette saken.
Med dette ble saken enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken utsettes.

Overlagring av korn - beregning av prisgevinst og tap

Innledning

Overlagring av norskprodusert korn fra et kornår til et annet baserer seg på anbudsinnbydelse. Ifølge retningslinjer for markedsregulering av korn fastsatt av Omsetningsrådet 23. juni 2009, skal markedsregulator etter at avtaleåret er slutt beregne kostnadene ved overlagring på grunnlag av kostnader knyttet til overskuddskvantum inkludert eventuelt overlagret overskuddskvantum fra tidligere avtaleår. Kostnadene skal korrigeres for pristap eller prisgevinst på overlagret korn.

Retningslinjen punkt 1-1 bokstav a) lyder i dag:

«a) Overlagring av norskprodusert korn fra et avtaleår til et annet

Overlagring skal baseres på anbudskonkurranse. Markedsregulator sender ut anbudsinnbydelse. Etter at avtaleåret er slutt beregner markedsregulator kostnadene ved overlagring på grunnlag av kostnader knyttet til overskuddskvantum inkludert eventuelt overlagret overskuddskvantum fra tidligere avtaleår. Kostnadene skal korrigeres for pristap eller prisgevinst på overlagret korn.» (vår strek)

Det har vist seg at det er et behov for å presisere retningslinjen når det gjelder beregningsgrunnlaget for beregning av pristap eller prisgevinst.

Bakgrunn

Ordningen med at det skal beregnes pristap eller prisgevinst på overlagret korn har eksistert i regelverket om markedsbalansering av korn siden korn ble en del av markedsreguleringene i 2002. Det het i den opprinnelige retningslinjen fra 21. juni 2002:

«§ 4. Overlagring av norskprodusert korn fra et kornår til et annet

Overlagring av norskprodusert korn fra et kornår til et annet skal baseres på anbudsinnbydelse.

Etter kornårets slutt beregner markedsregulator kostnadene ved overlagring på grunnlag av kostnader knyttet til faktisk overskuddskvantum inkludert eventuelt overlagret overskuddskvantum fra tidligere kornår. Pristap/prisfortjeneste på reguleringslager skal tilordnes reguleringsregnskapet. Endelig beløp bevilges av Omsetningsrådets arbeidsutvalg.

Nærmere bestemmelser kan fastsettes av Omsetningsrådets arbeidsutvalg.» (vår strek)

Som det ses var ordlyden i bestemmelsen noe annerledes i 2002 enn i dag. Ordlyden i retningslinjene har deretter blitt endret flere ganger, men slik direktoratet ser det har innholdet vært det samme. Det må ut fra ordlyden og sammenhengen formuleringen står i, antas at begrunnelsen for ordningen med justering for pristap/prisgevinst, er at aktøren som vinner anbudet med å lagre kornet, påtar seg dette oppdraget som en tjeneste. Denne tjenesten er begrenset til å lagre ett bestemt kvantum korn over et bestemt tidsrom. Tjenesten som aktøren får betalt for, (på kommersielle vilkår), er derfor begrenset til lagringsoppdraget. Dette innebærer at aktøren hverken påtar seg risikoen for prisfall i denne perioden, eller har adgang til å ha fortjeneste på eventuelle prisøkninger. Dersom prisene går ned i perioden og fører til tap, skal dette kompenseres. Dersom prisene øker,

skal aktøren godtgjøre denne gevinsten til oppdragsgiver, dvs. markedsregulator. Beregningen skjer i forbindelse med oppgjøret for lagringen («Kostnadene skal korrigeres for pristap eller prisgevinst ...»).

Markedsregulator (Felleskjøpet Agri SA) har ansvar for gjennomføringen av lagringen i henhold til retningslinjer fra Omsetningsrådet. Aktøren (dvs. selskapet som gjennomfører lagringen) vil være å anse som tredjepart i relasjon til oppdraget mellom Omsetningsrådet og markedsregulator Felleskjøpet Agri SA. Dette innebærer at Omsetningsrådets retningslinjer ikke får direkte virkning ovenfor selskapet. Det vil derfor være markedsregulator Felleskjøpet Agri SA sitt ansvar å sørge for at rådets retningslinjer blir gjennomført i avtale mellom markedsregulator og selskapet. Dersom dette ikke er gjennomført, eller gjennomført på en utilstrekkelig måte, er dette ikke Omsetningsrådets ansvar. Det er imidlertid viktig at markedsregulator får klare retningslinjer for gjennomføring av oppdraget, som deretter kan formidles til selskapet som utfører lagringen. Dette er en særlig aktuell problemstilling i 2022 hvor selskapet skal betale tilbake en gevinst hvis prisene har steget i overlageringsperioden. Avtalen mellom markedsregulator og selskapet må forplikte selskapet til å betale gevinsten til markedsregulator i sin helhet, som deretter skal føres tilbake til omsetningsfondet for korn som rådet forvalter.

Landbruksdirektoratet undertrekker at behovet for presisering ikke innebærer at det er grunn til å lempe på markedsregulators forpliktelse til å sørge for tilbakebetaling av prisgevinst til omsetningsfondet for korn. Den eksisterende formuleringen i retningslinjen er klart nok tilstrekkelig til å etablere en forpliktelse. Dette må også gjelde for kornåret 2021 - 2022 hvor denne problemstillingen har vært særlig aktuell, med sterk økning i kornprisene fra kornet ble lagt på lager til kornet skulle tas ut av lageret. Det vises også til at denne ordningen er konsistent med de øvrige sektorene hvor det benyttes lagring som virkemiddel i markedsbalanseringen, (se nedenfor).

Pristap og prisgevinst andre sektorer

Alle sektorer, dvs. også melk, kjøtt og egg, har regler som tilsier at markedsregulator skal sørge for at pristap og prisgevinst skal regnes inn i den samlede betalingen til aktørens som har ansvaret for lagringen. Når det gjelder de øvrige sektorer, gjennomfører markedsregulator lagringen selv. Dette skiller disse fra kornsektoren, der lagringen foretas av tredjeparter. Nedenfor er gjengitt relevante bestemmelsene i respektive retningslinjer. Som det sees, er disse ofte mere detaljerte enn i retningslinjene for korn:

Melk

3-1-2 Pristap og prisgevinst under reguleringslagring

Pristap og prisgevinst ved lagring av reguleringsvare skal tilordnes reguleringsregnskapet. For de varer som befinner seg på reguleringslager skal det ved hver endring av markedsregulators nettopriser (fratrasket rabatter) og ved endring av reguleringsvarenes tilvirkningsverdi kalkuleres pristap/prisgevinst. Akkumulert pristap og/eller prisgevinst for samtlige reguleringsvarer skal avregnes årlig.

Kjøtt

«3-1-2 Pristap og prisgevinst under reguleringslagring

Pristap og prisgevinst ved lagring av reguleringsvare skal tilordnes reguleringsregnskapet. For de varer som ligger på reguleringslager skal det ved hver endring av markedsregulators

internpris (skåret kjøtt) eller engrospris (helt slakt) kalkuleres pristap eller prisgevinst. Akkumulert pristap eller prisgevinst skal avregnes årlig.

I pristap eller prisgevinst inngår eventuelle differanser som oppstår ved at innlegg av helt slakt skjer til pris på det enkelte varenummer og uttak skjer til en felles pris for et gitt vareparti (på pall). Slike varepartier vil for storfe kunne inkludere ulike fettgrupper og for svin ulike kjøttprosjenter, dog innenfor en og samme klasse. Den felles uttaksprisen skal være representativ for partiet.

For restkvanta og ukurante varer er det ved uttak adgang til å avvike fra ordinær internpris eller engrospris.

(...)»

Egg

«2-1-2 Pristap og prisgevinst under lagring av reguleringsprodukter

Pristap og prisgevinst på reguleringslager skal tilordnes reguleringsregnskapet. For de varer som ligger på reguleringslager skal det ved hver endring i markedsregulators engrospris kalkuleres pristap eller prisgevinst. Akkumulert pristap eller prisgevinst skal avregnes årlig.»

Landbruksdirektoratets vurdering

Ved beregning av pristap eller prisgevinst må det fastsettes en inn- og utpris som skal ligge til grunn for beregning. Denne beregningen må ta utgangspunkt i hva som er det reelle tapet eller den reelle prisgevinsten som lagringssekskapet har på det lagrede kornet som et resultat av lagringsoppdraget.

Ifølge forskrift om pristilskudd i landbrukssektoren av 19 desember 2008 nr. 1490 (pristilskuddsforskriften) § 7 kan det gis prisnedskrivningstilskudd til foretak som kjøper norskprodusert korn og andre vekster omfattet av kap. 6.7 i jordbruksavtalen fra produsent (kornkjøper) og som videreselger varen eller anvender den i kommersiell matmel- eller kraftfôrindustri, med unntak av fremstilling av fiskefôr.

Kornsektoren opererer med målpris. Denne er utgangspunktet for beregningsgrunnlaget. Det kan imidlertid fremstå som noe uklart om inn- og utpris skal beregnes før eller etter prisnedskrivningstilskudd. For at utgangspunktet for verdiberegningen skal kunne ha den nødvendige notoritet (dvs. gi et forutberegnelig og etterprøvbart), bør målprisen på beregningstidspunktet med prisnedskrivningstilskuddet legges til grunn. Tatt i betraktning at det er det reelle tapet eller gevinsten som må legges til grunn, bør det presiseres at beregningen skal skje *etter* at prisnedskrivningstilskuddet er trukket fra. Det foreslås derfor følgende tillegg til retningslinjer for markedsregulering av korn, punkt 1-1 bokstav a):

«Ved beregning av pristap eller prisgevinst skal målpris korrigeret for prisnedskrivningstilskudd legges til grunn for beregning av pristap og -gevinst. For varer som ikke har målpris, skal avledet målpris legges til grunn for beregningen.»

Landbruksdirektoratet ber om at Omsetningsrådet vedtar dette tillegget i retningslinjen for markedsregulering av korn.

Det understrekes at behovet for presisering ikke innebærer at det er grunn til å lempe på

markedsregulators forpliktelse til å sørge for tilbakebetaling av prisgevinst til omsetningsfondet for korn (se ovenfor).

Saksnr.: 080/22	Sektor: Egg	Styre/råd: OR
Behandling: 21.09.2022	Tittel: Egg - Markedsregulering av egg til miljøfôr 2. halvår 2022	Saksnr.: 22/1142-14

Beskrivelse

Nortura søker Omsetningsrådet om å benytte midler fra omsetningsavgiften til omdisponering av inntil 200 tonn overskuddsegg i markedsreguleringen til miljøfôr.

Landbruksdirektoratet innstiller på at søknaden innvilges.

Hjemmel

Lov 10. juli 1936 nr 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror (Omsetningsloven) § 11 første ledd

Forskrift 22.10. 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1

Retningslinjer for markedsregulering av egg, fastsatt av Omsetningsrådet 29. mars 2012, punkt 2

Forutsetninger**Vedlegg**

Norturas brev datert 24. august 2022

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet gir Nortura SA en forhåndsgodkjennelse for å gjennomføre omdisponering av inntil 200 tonn overskuddsegg til miljøfôr i andre halvår 2022. Dette kommer i tillegg til rammen for samme tiltak som ble forhåndsgodkjent 24. mars 2022 sak 26/22 og 21. juni 2022 sak 62/22.

Egg - Markedsregulering av egg til miljøfôr 2. halvår 2022

Nortura har i brev av 24. august 2022 søkt Omsetningsrådet om å benytte midler fra omsetningsavgiften til omdisponering av inntil 200 tonn overskuddsegg i markedsreguleringen til miljøfôr. Norturas søknad gjengis her i sin helhet:

«Overskudd av egg og behov å omdisponere egg på lager

Nortura SA vil søke om å benytte midler fra omsetningsavgiften til disponering av inntil 200 tonn overskuddsegg i markedsreguleringen til miljøfôr.

Beskrivelse overskuddet av egg

. Eggsalget pleier å være ganske lavt om sommeren, og det er ikke unormalt at egglageret er høyt på denne tiden av året. Egglageret er nå større enn normalt og egg vil gå ut på dato og måtte kastes dersom det ikke gjennomføres tiltak i form av fôrproduksjon.

Egglageret ved starten av uke 34 var 1 073 tonn. Prognosen i mai viser et overskudd i 2022 på 2 900 tonn egg før førtidsslakting, og i tillegg var det 522 tonn egg på lager ved inngangen av året. Produksjonen øker langt mer enn salget.

Tiltak for å handtere overskuddet

- Førtidsslakting er gjennomført fra uke 1 til 11, og eggproduksjonen ble redusert med 419 tonn.
- Førtidsslakting pågår med effekt fra uke 19 til 46, og avtaler om uttak gjøres fortløpende
- Omsetningsrådet har vedtatt en ramme på 3000 tonn førtidsslakting.
- Rullering av reguleringslager av skallegg
- Billigsalg av 400 tonn skallegg til eggprodukter vedtatt av Omsetningsrådet 14. januar og 28. februar. Det ble ferdige mandag 23. mai.
- I løpet av første halvår er det importert kun 160 tonn egg. Det er lavere enn tidligere år og bør kunne forklares med at billigsalget erstattet import.
- Nortura jobber spesielt aktivt mot markedet og gjennomfører salgskampanjer
- Ekstra markedsføringstiltak for egg via OEK
- Produksjonen av eggprodukter økes maksimalt
- Omsetningsrådet har vedtatt at inntil 400 tonn egg kunne omdisponere til miljøfôr, og det er planlagt ferdig benyttet i uke 38.

Disse tiltakene har ikke vært tilstrekkelig. Det er ikke mulig å benytte alle eggene til eggprodukter før de blir for gamle. Akkurat nå er det kritisk med hensyn til holdbarhet på egg på lager, men det kan løses med 200 tonn til fôrproduksjon. I en slik spesiell situasjon med mye overskuddsegg er tilgang på lager også problematisk.

Forslag til tiltak

Slik Nortura nå vurderer situasjonen, er det behov for å omdisponere ytterligere 200 tonn egg fra humant konsum til fôrproduksjon for at vi kommer ned på et volum i totalmarkedet for egg som er håndterlig. Nortura søker derfor Omsetningsrådet om å omdisponere inntil 200 tonn egg til miljøfôr.

I pkt, 2 i Retningslinjer for markedsregulering av egg heter det at andre tiltak kan iverksettes etter forhåndsgodkjennelse av Omsetningsrådet. Nortura mener at omdisponering av reguleringssegg til miljøfôr kan gjennomføres etter denne bestemmelsen,

og dette har også vært gjort tidligere.

Vurderinger i forhold alternative anvendelser

Omsetningsrådet har godkjent billigsalg av 400 tonn egg i 2022. For at slike billigsalg skal ha effekt på å balansere totalmarkedet for egg forutsetter det at den aktøren som kjøper egg også frastår fra alternativ som er import. I tillegg til å balansere totalmarkedet må markedsregulator og Omsetningsrådet gjøre en vurdering av om utstrakt bruk av billigsalg får uheldige konsekvenser både for markedet i Norge og forholdet knyttet til konkurransevidning mellom aktører. Ytterligere billigsalg ble drøftet og avvist i juni i forbindelse med søknad.

Egg, og særlig egg til eggprodukter, har svært lav priselastisitet. Billigsalg av egg som skal foredles videre til f.eks. majones vil i praksis ikke bidra til et økt salg av majones som er tilstrekkelig for å balansere markedet. Utstrakt bruk av billigsalg av egg vil derimot bidra til å legge press på det generelle prisnivået aktørene har behov for å ta ut på slike egg for å kunne ha en lønnsom produksjon av eggprodukter. Nortura opplever nå at flere store aktører legger vekt på prisnivået for egg på billigsalg i ordinære prisforhandlinger, noe som på sikt vil være ødeleggende for å ta ut en nødvendig pris på egg totalt sett.

I Norge har vi praksis to eggproduktfabrikker. Kjøp av egg på billigsalg blir i praksis kun mulig for én aktør (DAVA Foods, Larvik). Nortura opplever allerede nå at billigsalg kan ha bidratt til en konkurransevidning i bransjen. Kunder viser nå til at konkurrent av Nortura kan tilby eggprodukt basert på norske egg til lavere pris som følge av billigsalg. En videreføring av billigsalg kan derfor ikke anbefales videre nå.

Det er mer enn nok egg tilgjengelig i det norske markedet til produksjon av eggprodukter. Med det som bakgrunn vil import i tillegg til muligheter for å kjøpe egg til produksjon av eggprodukter kun medføre økt overskudd. Fortsetter importen er det av andre årsaker enn mangel på råvare i Norge.

Oppsummert vil det å videreføre billigsalg av egg ikke gi økt salg av eggprodukter som er en nødvendig effekt for å balansere markedet med et slikt tiltak. Det bidrar dessuten til konkurransevidning fordi det i praksis er kun én aktør som kan motta egg på billigsalg. I praksis vil det å videreføre billigsalg nå kun medføre at norske eggprodusenter finansierer økt konkurransekraft hos én aktør i markedet uten at det bidrar til å øke salget totalt sett i Norge.

Prosess og kostnad

Eggene knekkes på Nortura Eggprodukter. NE har kapasitet til å knekke denne mengden i løpet av ca. 8 uker, og det vil også gi en akseptabel situasjon med hensyn til holdbarhet. Det er avklart med Miljøfor Norge AS at de kan handtere et slikt volum på denne tiden. De overtar eggene kostnadsfritt mot henting.

Kostnaden med å bruke egg til miljøfor er råvareverdien av usorterte overskuddsegg som kan anslås til ca. kr 21,80 pr. kg, og i tillegg kommer kostnaden for knekking kr 1,25. Kostnaden pr. kg egg til miljøfor blir da ca. kr 23,05. Kostnaden med å benytte inntil 200 tonn egg til miljøfor kan bli inntil ca. 4,5 mill. kroner. Endelig beregning av kostnad ved tiltaket vil basere seg på eggmengden og prisen på de konkrete eggene som benyttes.

Finansiering

Budsjett for omsetningsavgift egg i 2022 viser et utgående fond på ca. 31,5 mill. kroner etter økt avgift andre halvår, og det er en målsetting at fondet skal være minst 30 mill. kroner.

Ved omdisponering av ytterligere 200 overskuddsegg til miljøfor med en kostnad på ca. 4,5 mill. kroner reduseres fondet til 27 mill. kroner. Nortura mener det gir tilstrekkelig

sikkerhet.

Med vennlig hilsen

Nortura SA

Ole Nicolai Skulberg

Direktør»

Landbruksdirektoratets vurdering

Nortura har søkt om forhåndsgodkjenning av omdisponering av ytterligere 200 tonn overskuddsegg til miljøfôr. Eggmarkedet er preget av stort overskudd, og Nortura har søkt om flere tiltak over omsetningsavgiften. Se egne saker for tiltaket midlertidig opphold i eggproduksjon og økt bevilgning til Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK). Tidligere i 2022 har Omsetningsrådet vedtatt billigsalg av inntil 400 tonn egg til eggprodukter og 400 tonn til miljøfôr, ref. Omsetningsrådets møte 14. januar sak 3/22, Omsetningsrådets møte 24. mars sak 26/22 og Omsetningsrådets møte 23. juni sak 62/22. Med mengden Nortura nå har søkt om, blir total ramme for omdisponering til miljøfôr i 2022 på 600 tonn egg.

Grunnlaget for søknaden er Retningslinjer for markedsregulering av egg, fastsatt av Omsetningsrådet 29. mars 2012, punkt 2. Markedsreguleringsforskriften legger føringer på de vurderinger som skal gjøres i forbindelse med et slikt tiltak. Dette gjelder særlig krav om å utforme tiltak som virker effektivt, konkurransenøytralt (ikke konkurransevridende) og til lavest mulig kostnad, jf. markedsreguleringsforskriften § 3-1 fjerde ledd og markedsreguleringsforskriften § 1.

Denne saken har mye til felles med sak 62/22 behandlet i Omsetningsrådets møte 23. juni som også gjaldt omdisponering av egg til miljøfôr. I denne saken foretok Landbruksdirektoratet en prinsipiell vurdering om bruken av dette virkemiddelet i den situasjonen som forelå på dette tidspunktet. Dette gjaldt både spørsmålet om det var grunnlag for å gi fondsmidler til tiltaket og om tiltaket lå innenfor de rammene som regelverket setter når det gjelder krav om konkurransenøytralitet og dessuten effektivitet sammenliknet med andre tiltak for å balansere eggmarkedet. Særlig ble det vurdert om det var et alternativ å selge det aktuelle volumet på billigsalg. Denne vurderingen konkluderte direktoratet med en anbefaling om at det ble foretatt en omdisponering av eggene slik Nortura søkte om. Dette ble også rådets vedtak. Slik Landbruksdirektoratet som sekretariat for Omsetningsrådet ser det, er det ikke grunn til å vurdere nærværende søknad på en annen måte. Det vises til sak 62/22. Det er også i den aktuelle saken grunn til å legge særlig vekt på Norturas vurdering av hvilke konsekvenser billigsalg vil få på markedet, med fare for en nedjustering av prisene på egg i markedet på grunn av gjentatte runder med billigsalg. Dette vil ikke være i tråd med formålet med markedsbalanseringen, å skape stabile og forutsigbare priser for primærprodusentene. Det er også grunn til å legge vekt på at det i den nåværende situasjonen vil være krevende å gjennomføre et billigsalg på egg til humant konsum markedet, siden eggene er i ferd med å nå grensen for hva som kan nyttes til menneskemat. Direktoratet anbefaler derfor at søknaden innvilges.

Finansiering av tiltaket

Nortura estimerer en kostnad ved tiltaket på ca. 4,5 mill. kroner og skriver at fondet reduseres til 27 mill. kroner. Nortura anser dette som tilstrekkelig sikkerhet. I budsjettet som lå til grunn ved revidering av omsetningsavgiften i Omsetningsrådets møte 23. juni sak 63/22 ble utgående fond beregnet til 31,5 mill. kroner. Med en ekstra kostnad på 4,5 mill. kroner vil fondet reduseres til 27 mill. kroner. Nortura har i etterkant søkt om midler til en ekstra kampanje på egg gjennomført av OEK på 3 mill. kroner, se egen sak. Dersom begge tiltakene vedtas, vil fondet kunne reduseres til 24 mill. kroner. Nortura har også

foreslått et tiltak for opphold i eggproduksjon, se egen sak. Dersom noen av produsentene kan starte oppholdet før nyttår, vil noen av kostnadene kunne tilfalle 2022 og fondet vil reduseres tilsvarende. Omsetningsrådet har vedtatt at anbefalt nivå for fondet for omsetningsavgift på egg er 30 mill. kroner, ref. Omsetningsrådets møte 20. oktober 2015, sak 69/15. Et nivå på 24 mill. kroner er betydelig under anbefalt nivå.

Landbruksdirektoratet anser imidlertid at det er tilstrekkelig med midler på fondet til å dekke kostnadene frem til omsetningsavgiften for 2023 skal vurderes i Omsetningsrådets møte 9. desember.

Saksnr.: 081/22	Sektor: Egg	Styre/råd: OR
Behandling: 21.09.2022	Tittel: Egg - Økt markedsføring av egg i regi av Opplysningskontoret for egg og kjøtt	Saksnr.: 21/68145-11

Beskrivelse

Nortura søker Omsetningsrådet om å benytte ytterligere 3 mill. kroner fra fondet for omsetningsavgift på egg til å øke markedsføringsaktiviteten på egg i regi av Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK). Bakgrunnen for søknaden er å redusere behovet for omdisponering til miljøfôr, se egen sak.

Landbruksdirektoratet innstiller på at søknaden innvilges.

Hjemmel

Retningslinjer for anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet punkt 2-1 og 3, med hjemmel i forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Lov av 10. juni 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 11 første ledd.

Forutsetninger**Vedlegg**

Brev fra Nortura datert 29. august 2022

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet innvilger Norturas søknad om å benytte inntil 3,0 mill. kroner fra fondet for omsetningsavgift på egg til å øke markedsføringsaktiviteten på egg i regi av Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) i 2022. Midlene kommer i tillegg til budsjett for OEK vedtatt i Omsetningsrådets møte 6. desember 2021 sak 98/21. Midlene skal rapporteres særskilt i forbindelse med OEKs regnskap for 2022.

Egg - Økt markedsføring av egg i regi av Opplysningskontoret for egg og kjøtt

Nortura har i brev av 29. august 2022 søkt Omsetningsrådet om å benytte ytterligere 3 mill. kroner fra fondet for omsetningsavgift på egg til å øke markedsføringsaktiviteten på egg i regi av Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK). Norturas søknad gjengis her i sin helhet:

«Økt generisk markedsføring for å redusere behovet for omdisponering av egg til fôr i regi av OEK

Nortura SA vil søke om å kunne benytte ytterligere 3 millioner kroner fra fondet for egg for å øke markedsføringsaktiviteten på egg i regi av OEK

Beskrivelse overskuddet av egg

Viser til søknad om å øke rammen for omdisponering av egg til fôr.

Vurderinger i forhold pågående aktiviteter i OEK

Salget av egg er fortsatt sterkt, men totalt sett ned ca 2% i forhold til 2021 som var preget av preget av lite grensehandel og reiseaktivitet. Men tilførslene av egg er svært høye som medfører fare for at mer egg må omdisponeres til fôr.

I perioden 2016 – 2020 ble MatPrat tildelt en årlig ekstrabevilgning på egg på kr. 5 000 000. Formålet var å øke forbruket av norske egg med 10 %. Det ble utviklet et kommunikasjonskonsept for råvaren i 2016, som var gjennomgående de neste 5 årene. Målsetningen med konseptet var å ivareta eggets kvalitet og bruksområder, løfte eggets næringsmessige egenskaper og bygge lystpreferansen hos forbruker. Resultater fra perioden 2016 – 2020 viser blant annet til en 208 % trafikkøkning til innhold med egg på matprat.no, fra 7,1 millioner sidevisninger i 2015 til 21,8 millioner sidevisninger i 2020. Omdømmet til egg hadde en signifikant positiv utvikling. Målet med satsningen var et økt eggforbruk på 10 %, og resultatene viser en 9,2 % økning (målt ut fra engrossalg).

I perioden 2020-2021 har pandemien gjort det vanskeligere å konkret måle effekten, men vi ser at eggssalget i 2022 holder seg på nivå med 2021. Dette indikerer at generisk markedsføring på egg og økt fokus i OEK har effekt også i 2022.

Prosess og kostnad

OEK vil benytte 3 millioner kroner til en ytterligere økning i aktiviteten utover planlagt program i september. Økt salg i september vil redusere mengden egg som kommer inn på reguleringslager. Dette vil videre redusere behovet for å omdisponere egg til miljøfôr senere i høst.

Omdisponering av egg til fôr er både kostbart og negativt for omdømmet. Vi mener derfor at det er riktig å øke aktiviteten til OEK i et forsøk på å redusere behovet for å omdisponere egg til fôr.

Finansiering

Ved å bevilge ytterligere 3 millioner kroner til OEK vil fondet reduseres ytterligere, men økt forbruk av egg vil kunne forhindre at mye blir omdisponert til fôr.

Med vennlig hilsen

Nortura SA

Ole Nicolai Skulberg

Direktør»

Landbruksdirektoratets vurdering

Nortura søker om å benytte 3 mill. kroner fra fondet for omsetningsavgift på egg til å øke markedsføringsaktiviteten på egg i regi av OEK. På grunn av det store overskuddet i eggmarkedet har Nortura i tillegg til dette tiltaket søkt om et tiltak om midlertidig opphold i eggproduksjon og omdisponering av ytterligere 200 tonn egg til miljøfôr, se egne saker.

Ved å øke markedsføringsaktiviteten kan salget økes slik at behovet for omdisponering til miljøfôr blir mindre. Omdisponering til miljøfôr er kostbart og negativt for omdømmet, og Nortura ser det derfor riktig å øke aktiviteten til OEK for å forsøke å redusere behovet for omdisponering til miljøfôr.

OEKs budsjett for 2022 ble vedtatt i Omsetningsrådets møte 6. desember 2021, sak 98/21. Det ble da vedtatt inntil 12,7 mill. kroner til opplysningsvirksomhet på egg, herav 2,4 mill. kroner til kortsiktige markedstiltak. På forespørsel har Nortura bekreftet at de kortsiktige midlene allerede er benyttet. Det er heller ikke mulig å omdisponere det øvrige budsjettet for å finansiere et slikt tiltak. OEK har dermed ikke tilgjengelige midler for å øke aktiviteten uten en ekstra bevilgning slik Nortura nå foreslår.

En kostnad på 3 mill. kroner vil redusere fondet for omsetningsavgift på egg under anbefalt nivå på 30 mill. kroner. I tillegg til kostnader ved omdisponering til miljøfôr og eventuelle kostnader ved tiltaket midlertidig opphold i eggproduksjonen vil fondet for omsetningsavgift på egg gå betydelig under anbefalt nivå på 30 mill. kroner. Landbruksdirektoratet anser imidlertid at det er tilstrekkelig med midler på fondet til å dekke kostnadene frem til omsetningsavgiften for 2023 skal vurderes i Omsetningsrådets møte 9. desember.

Generisk markedsføring er et effektivt virkemiddel i markedsreguleringen. Med stort overskudd er det behov for å benytte de virkemidlene som er tilgjengelig. Økt markedsføringsaktivitet kan øke salget og dermed redusere behovet for omdisponering til miljøfôr fremover. Landbruksdirektoratet innstiller derfor i tråd med Norturas søknad. Direktoratet foreslår at tiltaket rapporteres særskilt i forbindelse med OEKs regnskap for 2022 for å kunne vurdere effekten av tiltaket.

Saksnr.: 082/22	Sektor: Egg	Styre/råd: OR
Behandling: 21.09.2022	Tittel: Egg - Midlertidig opphold i eggproduksjon	Saksnr.: 22/52155-2

Beskrivelse

Nortura har søkt Omsetningsrådet om å benytte midler fra omsetningsavgiften til et tiltak som går ut på å dekke kostnadene til eggprodusenter for et opphold i eggproduksjonen på 12 måneder.

Landbruksdirektoratet innstiller på at søknaden innvilges.

Landbruksdirektoratet foreslår at Omsetningsrådet vedtar forskrift som gjennomfører tiltaket. Vedlagt følger også forslag til avtale mellom Nortura og eggprodusent.

Landbruksdirektoratet foreslår at Omsetningsrådet delegerer myndigheten til å behandle klager til Landbruksdirektoratet.

Hjemmel

Omsetningsloven § 11 første ledd

Retningslinjer for markedsregulering av egg, fastsatt av Omsetningsrådet 29.03.2012, punkt 2, jf. forskrift av 22.10.2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1

Omsetningsloven § 3 femte ledd

Forutsetninger**Vedlegg**

- Norturas brev av 28. juni 2022
- Forslag til avtale mellom Nortura og eggprodusent som gjennomfører tiltaket

Forslag til vedtak

1. Nortura SA kan benytte midler fra omsetningsavgiften på egg til et tiltak som går ut på å kompensere eggprodusenter for et opphold i eggproduksjonen på 12 måneder.
2. Omsetningsrådet vedtar følgende forskrift:

«Hjemmel: Fastsatt av Omsetningsrådet 21. september 2022 med hjemmel i lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11, første ledd.

Forskrift om tilskudd til produsenter som gjennomfører opphold i eggproduksjonen**§1 Formål**

Denne forskriften har til formål

- å redusere antall produksjonsdyr hos norske eggprodusenter i en periode på 12

- måneder og derigjennom,
- å bidra til markedsbalanse i eggmarkedet

§ 2 Beskrivelse av ordningen

På grunn av en krevende markedsituasjon i eggproduksjonsnæringen, med overproduksjon av egg, etableres et tiltak i form av tilskudd til eggprodusenter som inngår avtale om opphold av eggproduksjon. Tiltaket skal ha som målsetting å redusere et kvantum med ca. 1 500 tonn egg.

Denne forskriften setter rammer for avtaler som markedsregulator inngår med produsenter for å gjennomføre tiltaket, jf. markedsreguleringsforskriften § 2 a, jf. § 3-1 første ledd.

Med produsent menes fysisk eller juridisk person som driver eggproduksjon på ett eller flere gårds- og bruksnummer og som har underskrevet avtalen nevnt i andre ledd. Dersom det er fare for at det kan oppstå uklarhet om hvilket rettssubjekt som er omfattet av avtalen og/eller lokaliseringen av virksomheten som omfattes, eller omfanget av denne, skal dette klargjøres i avtalen, og produsenten har opplysningsplikt i denne forbindelse. Mangelfull oppfyllelse av denne forpliktelse kan medføre at tilskuddet nektes utbetalt eller kreves tilbakebetalt.

Det kan ytes tilskudd fra fondet for omsetningsavgift på egg til produsenter som inngår avtaler med markedsregulator om å ha et opphold i produksjonen av egg. Betingelsene for tilskuddet fastsettes i avtale mellom markedsregulator og produsent i tråd med denne forskrift. Det ytes tilskudd per verpehøne. I denne forskrift defineres verpehøne som høner som skal nyttes til eggproduksjon til konsum eller industrimarkedet.

Produsenten skal forplikte seg til å ikke starte med eggproduksjon før tidligst 12 måneder etter avtaleinngåelsen, eller fra det tidspunktet som fremgår i avtalen.

Det er frivillig å delta i tiltaket. Det kreves skriftlig aksept fra alle som forplikter seg etter avtalen. Signaturen medfører også aksept av alle forpliktelser som fremgår av denne forskriften. Dette omfatter hjemmel til kontroll mv. i denne forskriften § 11.

§ 3 Krav for å søke om tilskudd

Eggprodusenter med 1 000 verpehøner eller mer på søketidspunktet kan melde seg på tiltaket.

Oppholdsperioden må starte innen 1. april 2023 og vare i minst 12 måneder. Oppholdsperioden regnes fra utslaktingstidspunktet før oppholdet.

Produksjonen må starte opp igjen i tilnærmet samme omfang senest 8 måneder etter oppholdsperioden på 12 måneder. Det første innsettet etter oppholdsperioden skal ha tilnærmet samme omfang som det siste innsettet før oppholdsperioden.

Det skal ikke forekomme utbygging i oppholdsperioden som kan medføre økt produksjonsomfang.

Det skal ikke foregå eggproduksjon fra produksjonslokalene som er omfattet av avtalen i oppholdsperioden.

Produksjonslokalene kan ikke selges eller leies bort til eggproduksjon til andre i

oppholdsperioden.

Den som har tegnet avtale om opphold kan ikke drive eggproduksjon fra andre bruk/produksjonslokaler/adresser, så fremt dette ikke er uttrykkelig regulert i avtalen.

§ 4 Utvelgelseskriterier

Det overordnede prinsipp for utvelgelsen av tilskuddsberettigede søkere skal være «først i tid, best i rett». Dette registreres ved påmelding via elektronisk søknadsskjema på Nortura Totalmarkeds nettside, som vil være dokumentasjon på tidspunkt for påmelding.

Det skal være et mål å spre antallet produsenter som deltar mellom ulike deler av landet. Ut fra denne målsettingen skal Nortura søke å oppnå følgende fordeling på regionene i Norge.

- Nord og Midt, 450 tonn: Finnmark, Troms og Nordland, Trøndelag og Møre og Romsdal
- Sør og Vest, 525 tonn: Vestland, Rogaland og Agder
- Øst, 525 tonn: Vestfold og Telemark, Viken, Oslo og Innlandet

Før øvrig skal følgende utvelgelseskriterier legges til grunn (i prioritert rekkefølge):

Det skal være en målsetting at maksimalt to produsenter som gis tilbud om midlertidig opphold i eggproduksjonen kjøper unghøner fra samme oppdretter av verpehøner.

Det skal være en målsetting at det ikke skal være mer enn 50 % av de som deltar i tiltaket innenfor hver region som benytter en og samme rase (Lohmann eller Dekalb).

Nortura kan gjøre unntak fra ovennevnte kriterier for å oppnå at Nortura får tilstrekkelig med deltagere til tiltaket.

Nortura kan også gjøre unntak fra de ovennevnte kriterier dersom dette er nødvendig for å ivareta målet om konkurransenøytralitet, jf. markedsreguleringsforskriften § 3-1 fjerde ledd.

§ 5 Vilkår for deltakelse i ordningen

§5-1 Avtale produsent/eier – markedsregulator

Produsenter som ønsker å delta i ordningen skal inngå skriftlig avtale med markedsregulator hvor denne forplikter seg til opphold i eggproduksjonen i den perioden som fremgår av § 5-3.

Det skal nyttes standard avtale med de tilpasninger som er nødvendig utarbeidet av markedsregulator, der antall verpehøner hos produsenten som omfattes av ordningen skal oppgis.

Markedsregulator kan kontrollere og korrigere opplysningene sammenliknet med opplysninger oppgitt i søknader om produksjonstilskudd, jf. forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket 19. desember 2014 nr. 1817. Markedsregulator har krav på innsyn i disse søknadene til dette formål ved behov.

Avtalen skal underskrives av markedsregulator og produsent/eier. Avtalen skal utarbeides i to eksemplarer.

§ 5-2 Frister for gjennomføring av tiltaket

Oppholdet i eggproduksjonen skal starte senest 1. april 2023 eller fra det tidspunktet som fremgår av avtalen mellom produsenten og markedsregulator. Oppholdet regnes fra tidspunkt for avliving/utslakting av hele besetningen.

Dersom tidsfristene i dette punkt ikke kan overholdes pga. sykdom eller andre særlige forhold, må dette dokumenteres og forelegges for markedsregulator som kan gi fristutsettelse.

Etter at oppholdet er startet skal det ikke omsettes egg av noen kategori fra bruket med mindre dette er avtalt særskilt med markedsregulator. Dette gjelder ikke restleveranse av gjenværende egg etter utslaktingen/avlivingen.

§ 5-3 Opphørsperioden

Eggproduksjonen må ha et opphold i 12 måneder etter oppholdets start. Dette gjelder uansett om det blir foretatt eierskifte/brukerskifte på bruket, jf. § 3-1.

Bruker/medbruker eller ektefelle/samboer/barn kan heller ikke drive eggproduksjon i lokaler som er omfattet av avtalen før 12 måneder etter oppholdet er startet. Hvilke lokaler som omfattes kan avtales nærmere mellom produsent og markedsregulator.

§ 6 Krav om gjenopptakelse av produksjonen og forbud mot ombygging

Eggprodusenter som deltar i tiltaket må dokumentere skriftlig på egnet måte at de har startet opp igjen eggproduksjonen med samme omfang innen 8 måneder etter at tiltaket er avsluttet. Det første innsettet etter oppholdsperioden skal ha tilnærmet samme omfang som det siste innsettet før oppholdsperioden.

Det er videre et krav at produsenter som deltar i tiltaket under oppholdet ikke kan utføre ombygging/utvidelse av produksjonslokalene som kan medføre produksjonsøkning etter oppholdsperioden.

Produsent kan søke Nortura om dispensasjon fra kravene i første og andre ledd jf. § 12.

§ 7 Tilskudd

Tilskudd gis for et antall verpehøner som er begrenset av det antall høner som inngår i avtalen.

Tilskuddets størrelse er kroner 115 ,- pr. verpehøne.

Tilskuddet utbetales fra markedsregulator på grunnlag av dokumentasjon på avliving/utslakting.

§ 8 Rapportering om produsenter som inngår avtale om opphold

Markedsregulator skal sørge for at uavhengige aktører og Landbruksdirektoratet på forespørsel kan få løpende oversikt over antall inngåtte avtaler og antall verpehøner disse omfatter.

§ 9 Varighet

Denne ordningen gjelder fra 23. september 2022, og avtaler kan tegnes fra samme dato.

Oppholdet skal iverksettes så snart det er praktisk gjennomførbart. Inngåelse av avtaler skal uansett opphøre senest 1. april 2023.

§ 10 Klagerett

Norturas vedtak om utvelgelse av produsenter som kan delta kan påklages til Omsetningsrådet jf. forvaltningsloven § 28.

Omsetningsrådet delegerer myndigheten til å behandle klagene til Landbruksdirektoratet jf. omsetningsloven § 3 femte ledd.

§ 11 Kontroll og oppfølging av mislighold eller brudd på forskriften

Landbruksdirektoratet kan kontrollere at denne forskriften og avtalen jf. § 5-1 overholdes og har i den forbindelse krav på å få tilgang på alle dokumenter som er relevante for kontrollen og dessuten tilgang på driftsbygninger jf. markedsreguleringsforskriften § 7-3. Landbruksdirektoratet kan også be om opplysninger fra eggpakkerier som produsentene leverer egg til.

Utbetalte beløp kan kreves tilbakebetalt til fondet for omsetningsavgift, inkludert morarenter dersom det forekommer brudd på denne forskrift eller avtalen. Landbruksdirektoratet kan til dette formål tre inn i et hvert krav som markedsregulator har mot produsent eller andre som er forpliktet etter avtalen.

Kravet om tilbakebetaling kan rettes mot den som har inngått avtalen, uavhengig av hvem som forårsaker bruddet med mindre dette fremstår som sterkt urimelig ut fra omstendighetene som ligger til grunn for misligholdet.

§ 12 Dispensasjon

Nortura kan dispensere fra denne forskriften eller vilkår som fremgår av avtalen når det foreligger særlige grunner. Dispensasjonsvedtak kan påklages til Omsetningsrådet.

Omsetningsrådet delegerer myndigheten til å behandle klagene til Landbruksdirektoratet jf. omsetningsloven § 3 femte ledd.»

3. Omsetningsrådet delegerer myndigheten til å behandle klager til Landbruksdirektoratet.

Møtebehandling

Sekretariatet bemerket en skrivefeil i forslaget til forskrift som vil bli rettet og foreslo å legge inn en bestemmelse om at forskriften trer i kraft straks som siste paragraf.

På forespørsel fra sekretariatet leverte Nortura et notat av 15. september som beskriver hvordan de planlegger å kunngjøre tiltaket. Notatet ble sendt ut til rådet 20. september og ble diskutert i etterkant av vedtak i saken. Det var enighet i rådet om fremgangsmåten. Innholdet i brevet er som følger:

«Nortura vil benytte seg av samme fremgangsmåte som ved utkjøp av purker i 2018. Med bakgrunn i at forskriften gjøres offentlig via Lovdata kl 12 den 23. september vil Nortura

Totalmarked gjøre følgende:

- 22. september vil Totalmarked lage en kort nettsak som publiseres på www.totalmarked.no - Forside (nortura.no). Denne nettsaken vil kun informere om at det vil bli offentliggjort et nytt tiltak for å bedre markedsbalansen for egg i 2023 kl 12:15 den 23. september.
- Etter at Totalmarked har publisert nettsaken den 22. september vil vi videreformidler dette til alle aktørene i eggbransjen, inkludert faglag og fjørfelaget. Disse vil bli sterkt oppfordret til å videreformidle dette umiddelbart til alle sine produsenter og medlemmer som driver med eggproduksjon.
- Totalmarked vil også kontakte Nationen og Bondebladet rett etter publisering av nettsaken 22. september.
- Kl 12:15 den 23. september vil det være tilgjengelig informasjon om selve tiltaket og mulighet for påmelding på nettsiden til Totalmarked. Vi informerer at påmeldingen er åpen i tre uker.

Vår vurdering er at dette vil gi tilnærmet alle eggprodusenter informasjon om at det kommer et tiltak minst 24 timer i forkant av at selve detaljene i tiltaket blir kjent og påmelding kan starte. Dette gjør at vi kan nå i praksis alle i forkant, men uten at noen vet noe mer enn andre.

Informasjonen som går ut 22. september vil være svært kort;

«Nytt tiltak for å bedre markedsbalansen for egg i 2023 blir offentliggjort på www.totalmarked.no - Forside (nortura.no) fredag 23. september kl 12.15»

Evalueringsprosess:

Nortura er positive til at prosessen med forberedelser, gjennomføring og kontroll av dette tiltaket evalueres. Vi forslår at Totalmarked tar initiativet til en gjennomgang av forberedelsene av tiltaket og selve gjennomføringen når vi er ferdig med å skrive avtaler med produsentene som har kvalifisert seg til deltagelse. Sekretariatet for Omsetningsrådet vil selvfølgelig kunne få innsyn i alle som har meldt seg på og en begrunnelse for hvorfor de aktuelle produsentene har kvalifisert seg for å kunne delta i tiltaket. Videre tenker vi at Landbruksdirektoratet kan ta initiativ til en gjennomgang i etterkant av en eventuell kontroll av tiltaket som ligger til Landbruksdirektoratet å gjennomføre. Dette gjør at vi kan høste erfaringer og evaluere den forbedrende prosessen og selve gjennomføringen ganske raskt etter at tiltaket er iverksatt, uten å vente på at kontrollen er gjennomført.»

Med dette ble saken enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Nortura SA kan benytte midler fra omsetningsavgiften på egg til et tiltak som går ut på å kompensere eggprodusenter for et opphold i eggproduksjonen på 12 måneder.
2. Omsetningsrådet vedtar følgende forskrift:

«Hjemmel: Fastsatt av Omsetningsrådet 21. september 2022 med hjemmel i lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11, første ledd.

Forskrift om tilskudd til produsenter som gjennomfører opphold i eggproduksjonen

§1 Formål

Denne forskriften har til formål

- å redusere antall produksjonsdyr hos norske eggprodusenter i en periode på 12 måneder og derigjennom,
- å bidra til markedsbalanse i eggmarkedet

§ 2 Beskrivelse av ordningen

På grunn av en krevende markedsituasjon i eggproduksjonsnæringen, med overproduksjon av egg, etableres et tiltak i form av tilskudd til eggprodusenter som inngår avtale om opphold av eggproduksjon. Tiltaket skal ha som målsetting å redusere et kvantum med ca. 1 500 tonn egg.

Denne forskriften setter rammer for avtaler som markedsregulator inngår med produsenter for å gjennomføre tiltaket, jf. markedsreguleringsforskriften § 2 a, jf. § 3-1 første ledd.

Med produsent menes fysisk eller juridisk person som driver eggproduksjon på ett eller flere gårds- og bruksnummer og som har underskrevet avtalen nevnt i andre ledd. Dersom det er fare for at det kan oppstå uklarhet om hvilket rettssubjekt som er omfattet av avtalen og/eller lokaliseringen av virksomheten som omfattes, eller omfanget av denne, skal dette klargjøres i avtalen, og produsenten har opplysningsplikt i denne forbindelse. Mangelfull oppfyllelse av denne forpliktelse kan medføre at tilskuddet nektes utbetalt eller kreves tilbakebetalt.

Det kan ytes tilskudd fra fondet for omsetningsavgift på egg til produsenter som inngår avtaler med markedsregulator om å ha et opphold i produksjonen av egg. Betingelsene for tilskuddet fastsettes i avtale mellom markedsregulator og produsent i tråd med denne forskrift. Det ytes tilskudd per verpehøne. I denne forskrift defineres verpehøne som høner som skal nyttes til eggproduksjon til konsum eller industrimarkedet.

Produsenten skal forplikte seg til å ikke starte med eggproduksjon før tidligst 12 måneder etter avtaleinngåelsen, eller fra det tidspunktet som fremgår i avtalen.

Det er frivillig å delta i tiltaket. Det kreves skriftlig aksept fra alle som forplikter seg etter avtalen. Signaturen medfører også aksept av alle forpliktelser som fremgår av denne forskriften. Dette omfatter hjemmel til kontroll mv. i denne forskriften § 11.

§ 3 Krav for å søke om tilskudd

Eggprodusenter med 1 000 verpehøner eller mer på søketidspunktet kan melde seg på tiltaket.

Oppholdsperioden må starte innen 1. april 2023 og vare i minst 12 måneder. Oppholdsperioden regnes fra utslaktingstidspunktet før oppholdet.

Produksjonen må starte opp igjen i tilnærmet samme omfang senest 8 måneder etter oppholdsperioden på 12 måneder. Det første innsettet etter oppholdsperioden skal ha tilnærmet samme omfang som det siste innsettet før oppholdsperioden.

Det skal ikke forekomme utbygging i oppholdsperioden som kan medføre økt produksjonsomfang.

Det skal ikke foregå eggproduksjon fra produksjonslokalene som er omfattet av avtalen i oppholdsperioden.

Produksjonslokalene kan ikke selges eller leies bort til eggproduksjon til andre i oppholdsperioden.

Den som har tegnet avtale om opphold kan ikke drive eggproduksjon fra andre bruk/produksjonslokaler/adresser, så fremt dette ikke er uttrykkelig regulert i avtalen.

§ 4 Utvelgelseskriterier

Det overordnede prinsipp for utvelgelsen av tilskuddsberettigede søkere skal være «først i tid, best i rett». Dette registreres ved påmelding via elektronisk søknadsskjema på Nortura Totalmarkeds nettside, som vil være dokumentasjon på tidspunkt for påmelding.

Det skal være et mål å spre antallet produsenter som deltar mellom ulike deler av landet. Ut fra denne målsettingen skal Nortura søke å oppnå følgende fordeling på regionene i Norge.

- Nord og Midt, 450 tonn: Troms og Finnmark, Nordland, Trøndelag og Møre og Romsdal
- Sør og Vest, 525 tonn: Vestland, Rogaland og Agder
- Øst, 525 tonn: Vestfold og Telemark, Viken, Oslo og Innlandet

Før øvrig skal følgende utvelgelseskriterier legges til grunn (i prioritert rekkefølge):

Det skal være en målsetting at maksimalt to produsenter som gis tilbud om midlertidig opphold i eggproduksjonen kjøper unghøner fra samme oppdretter av verpehøner.

Det skal være en målsetting at det ikke skal være mer enn 50 % av de som deltar i tiltaket innenfor hver region som benytter en og samme rase (Lohmann eller Dekalb).

Nortura kan gjøre unntak fra ovennevnte kriterier for å oppnå at Nortura får tilstrekkelig med deltagere til tiltaket.

Nortura kan også gjøre unntak fra de ovennevnte kriterier dersom dette er nødvendig for å ivareta målet om konkurransenøytralitet, jf. markedsreguleringsforskriften § 3-1 fjerde ledd.

§ 5 Vilkår for deltakelse i ordningen

§5-1 Avtale produsent/eier – markedsregulator

Produsenter som ønsker å delta i ordningen skal inngå skriftlig avtale med markedsregulator hvor denne forplikter seg til opphold i eggproduksjonen i den perioden som fremgår av § 5-3.

Det skal nyttes standard avtale med de tilpasninger som er nødvendig utarbeidet av markedsregulator, der antall verpehøner hos produsenten som omfattes av ordningen skal oppgis.

Markedsregulator kan kontrollere og korrigere opplysningene sammenliknet med opplysninger oppgitt i søknader om produksjonstilskudd, jf. forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket 19. desember 2014 nr. 1817. Markedsregulator har krav på innsyn i disse søknadene til dette formål ved behov.

Avtalen skal underskrives av markedsregulator og produsent/eier. Avtalen skal utarbeides i to eksemplarer.

§ 5-2 Frister for gjennomføring av tiltaket

Oppholdet i eggproduksjonen skal starte senest 1. april 2023 eller fra det tidspunktet som fremgår av avtalen mellom produsenten og markedsregulator. Oppholdet regnes fra tidspunkt for avliving/utslakting av hele besetningen.

Dersom tidsfristene i dette punkt ikke kan overholdes pga. sykdom eller andre særlige forhold, må dette dokumenteres og forelegges for markedsregulator som kan gi fristutsettelse.

Etter at oppholdet er startet skal det ikke omsettes egg av noen kategori fra bruket med mindre dette er avtalt særskilt med markedsregulator. Dette gjelder ikke restleveranse av gjenværende egg etter utslaktingen/avlivingen.

§ 5-3 Opphørsperioden

Eggproduksjonen må ha et opphold i 12 måneder etter oppholdets start. Dette gjelder uansett om det blir foretatt eierskifte/brukerskifte på bruket, jf. § 3-1.

Bruker/medbruker eller ektefelle/samboer/barn kan heller ikke drive eggproduksjon i lokaler som er omfattet av avtalen før 12 måneder etter oppholdet er startet. Hvilke lokaler som omfattes kan avtales nærmere mellom produsent og markedsregulator.

§ 6 Krav om gjenopptakelse av produksjonen og forbud mot ombygging

Eggprodusenter som deltar i tiltaket må dokumentere skriftlig på egnet måte at de har startet opp igjen eggproduksjonen med samme omfang innen 8 måneder etter at tiltaket er avsluttet. Det første innsettet etter oppholdsperioden skal ha tilnærmet samme omfang som det siste innsettet før oppholdsperioden.

Det er videre et krav at produsenter som deltar i tiltaket under oppholdet ikke kan utføre ombygging/utvidelse av produksjonslokalene som kan medføre produksjonsøkning etter oppholdsperioden.

Produsent kan søke Nortura om dispensasjon fra kravene i første og andre ledd jf. § 12.

§ 7 Tilskudd

Tilskudd gis for et antall verpehøner som er begrenset av det antall høner som inngår i avtalen.

Tilskuddets størrelse er kroner 115 ,- pr. verpehøne.

Tilskuddet utbetales fra markedsregulator på grunnlag av dokumentasjon på avliving/utslakting.

§ 8 Rapportering om produsenter som inngår avtale om opphold

Markedsregulator skal sørge for at uavhengige aktører og Landbruksdirektoratet på forespørsel kan få løpende oversikt over antall inngåtte avtaler og antall verpehøner disse omfatter.

§ 9 Varighet

Denne ordningen gjelder fra 23. september 2022, og avtaler kan tegnes fra samme dato. Oppholdet skal iverksettes så snart det er praktisk gjennomførbart. Inngåelse av avtaler skal uansett opphøre senest 1. april 2023.

§ 10 Klagerett

Norturas vedtak om utvelgelse av produsenter som kan delta kan påklages til Omsetningsrådet jf. forvaltningsloven § 28.

Omsetningsrådet delegerer myndigheten til å behandle klagene til Landbruksdirektoratet jf. omsetningsloven § 3 femte ledd.

§ 11 Kontroll og oppfølging av mislighold eller brudd på forskriften

Landbruksdirektoratet kan kontrollere at denne forskriften og avtalen jf. § 5-1 overholdes og har i den forbindelse krav på å få tilgang på alle dokumenter som er relevante for kontrollen og dessuten tilgang på driftsbygninger jf. markedsreguleringsforskriften § 7-3. Landbruksdirektoratet kan også be om opplysninger fra eggpakkerier som produsentene leverer egg til.

Utbetalte beløp kan kreves tilbakebetalt til fondet for omsetningsavgift, inkludert morarenter dersom det forekommer brudd på denne forskrift eller avtalen. Landbruksdirektoratet kan til dette formål tre inn i et hvert krav som markedsregulator har mot produsent eller andre som er forpliktet etter avtalen.

Kravet om tilbakebetaling kan rettes mot den som har inngått avtalen, uavhengig av hvem som forårsaker bruddet med mindre dette fremstår som sterkt urimelig ut fra omstendighetene som ligger til grunn for misligholdet.

§ 12 Dispensasjon

Nortura kan dispensere fra denne forskriften eller vilkår som fremgår av avtalen når det foreligger særlige grunner. Dispensasjonsvedtak kan påklages til Omsetningsrådet.

Omsetningsrådet delegerer myndigheten til å behandle klagene til Landbruksdirektoratet jf. omsetningsloven § 3 femte ledd.

§ 13 Ikrafttreden

Denne forskriften trer i kraft straks.»

3. Omsetningsrådet delegerer myndigheten til å behandle klager til Landbruksdirektoratet.

Egg - Midlertidig opphold i eggproduksjon

Innledning

Nortura har i brev av 28. juni 2022 søkt Omsetningsrådet om å få disponere midler fra fondet for omsetningsavgift på egg til å gjennomføre opphold i eggproduksjonen på 12 måneder. Brevet fra Nortura gjengis her i sin helhet:

«Kompensasjons for midlertidig opphold av eggproduksjon

Markedssituasjonen for egg og tiltak som er gjennomført

Det er nå et historisk høyt overskudd av egg. Fra 2018-2020 har vi registrert nyetableringer innenfor eggproduksjonen. Igjennom pandemien har vi hatt et godt salg, men vi ser nå en normalisering av salget. Det er lite som tyder på at salget vil øke tilstrekkelig for å kompensere for de økte tilførslene av egg i 2023. Kombinasjonen av økt produksjon og et salg som ikke øker tilsvarende gjør at vi må ta ned produksjonen.

Prognosen for 2022 viser et overskudd på nærmere 3 000 tonn før vi har iverksatt reguleringstiltak. Totalmarked har ikke prognoser for hele 2023 før i september, men vi anslår per nå at overskuddet kan bli på om lag 2 500 tonn.

Hittil i 2022 har vi benyttet oss av førtidsslakting, billigsalg og omdisponering av egg til fôr for å håndtere det store overskuddet. Dette vil isolert bringe markedet i balanse nå, men tiltakene er kostbare. Omsetningsavgiften økes til 1,5 kr/kg egg som er et historisk høyt nivå. I tillegg har Opplysningskontoret for egg og kjøtt har også økt sin aktivitet rettet mot egg. Nortura har også lagt trykk på økt salg av egg i alle kanaler i 2022.

Pris skal over tid bidra til å balansere markedet. Men det tar tid før redusert pris bidrar til å dempe produksjonen, eller øke salget. Priselastisiteten på egg er i tillegg lav.

Styret i Nortura økte prisen på egg for 2. halvår 2022 med 80 øre/kg. Dette vil ikke dekke fullt ut de kostnadene produsentene kan forvente seg i denne perioden. I tillegg er omsetningsavgiften svært høy. Nortura mener at en reell svekkelse av produsentøkonomien, høye byggekostnader og økt rente vil bidra til å forhindre nyetableringer på kort sikt.

Forslag om nytt tiltak – Kompensasjon for midlertidig opphold av eggproduksjon

I pkt, 2 i Retningslinjer for markedsregulering av egg heter det at andre tiltak kan iverksettes etter forhåndsgodkjennelse av Omsetningsrådet. Nortura mener at midlertidig opphold i eggproduksjon kan gjennomføres etter denne bestemmelsen.

Den mest effektive formen for å regulere bort overskudd er å sørge for at varen ikke blir produsert. Nortura mener at et midlertidig opphold i eggproduksjonen på 12 måneder hos noen få produsenter vil være en effektiv og omdømmemessig positiv måte å redusere et stort overskudd. Ved å redusere overskuddet med 1 500 tonn vil vi redusere faren for at egg må omdisponeres til fôr og behovet for førtidsslakting reduseres kraftig. Vi vil presisere at dette ikke er en utkjøpsordning, men et midlertidig tiltak som vil omfatte noen få produsenter. Nortura foreslår kriterier for deltagelse i tiltaket som vil forhindre at de som søker er produsenter som uansett vil avvikle sin eggproduksjon.

Nortura vil så raskt som mulig etter vedtak i Omsetningsrådet annonsere muligheter for eggprodusenter å melde seg på for å få kompensert for et midlertidig opphold i eggproduksjonen. Totalmarked vil gjennomføre påmelding til tiltaket etter samme modell som ble benyttet ved utkjøp av purker hvor produsenter melder seg på via nettsiden til Totalmarked.

Nortura mener at leddene som kommer før eggprodusenten (rugeegg og oppdrett) ikke bør kompenseres for en midlertidig redusert produksjon som følge av dette enkelttiltaket. Disse leddene betaler i dag ikke omsetningsavgift, og det er eggprodusenten som regulerer ned den totale produksjonen. Imidlertid mener vi at en ved utvelgelse av produsenter bør søke å unngå at enkeltaktører får en uforholdsmessig stor ulempe.

Eggprodusenter har normalt avtaler med oppdrettere med binding på 6 måneder. Det er derfor ønskelig at Omsetningsrådet kan behandle denne saken på sitt ordinære møte i august slik at vi får startet påmelding så raskt som mulig og kan få størst mulig effekt i 2023.

Nortura anbefaler 12 måneder som varighet for tiltaket, dvs. at produsenter som deltar må ha opphold i eggleveransene i 12 måneder. Vi ser det som hensiktsmessig at det er en standard lengde på oppholdet for at det skal være mulig både å prognosere effekten av tiltaket og administreringen for Nortura og Landbruksdirektoratet. Det gir dessuten grunnlag for en standard kompensasjon som vil gjelde for alle.

Kompensasjonen

Nivået på kompensasjon må være tilstrekkelig høy til at det er attraktivt å delta, men ikke for høyt slik at det ikke brukes unødig mye av omsetningsmidler. En svært høy kompensasjon vil også kunne medføre misnøye for de produsentene som ikke får muligheten til å delta.

Vurderingene av nivået på kompensasjon er gjort med bakgrunn i en vurdering av tapt dekningsbidrag for opphold i 12 måneder sett opp imot et anslag på faste kostnader (i hovedsak kapitalkostnad).

Med utgangspunkt i regnskap hos eggprodusenter vi har hatt dialog med, anslås faste kostnader eggprodusenter har i løpet av 12 måneder til i overkant av 450 000 kroner i gjennomsnitt. Det er uavhengig av om det er produksjon eller ikke. Det vil variere for den enkelte produsent fordi det er forskjell i gjeldsgrad og investeringstidspunkt. Vi har også sett det opp mot referansebruk nr. 6, korrigert for kornproduksjonen ved dette referansebruket.

For at det skal være attraktivt for en eggprodusent å avstå fra produksjonsinntekter i denne perioden, må kompensasjonen dekke mer enn de faste kostnadene. Her finnes det ingen fasit, men vurdert opp mot et tapt dekningsbidrag anslår vi at det vil være tilstrekkelig å kompensere eggprodusenten med 115 kr/høne. For en produsent som driver opp mot konsesjonsgrensen tilsvarer dette om lag 860 000 kr for å ha et opphold i eggproduksjonen på 12 måneder. Vårt forslag til kompensasjon tar også hensyn til at eggprodusenten vil miste husdyrtilskudd over jordbruksavtalen.

Kompensasjon kan utmåles etter høyeste antall høner ved søknad om produksjonstilskudd enten ved søknad for oktober 2021 eller mars 2022. Bakgrunnen for at vi mener at en må gi mulighet for å velge mellom to telletidspunkt, er at en produsent kan ha normalt opphold i produksjon ved ett av tidspunktene.

Kostnaden ved dette tiltaket er betydelig lavere enn andre tiltak for å regulere

eggmarkedet. En normal eggleveranse fra en besetning på 7 500 høner er på 135 tonn/år. Ved å tilby 860 000 kr for å ha et opphold på i eggproduksjonen på 12 måneder, tilsvarer dette en kompensasjon på 6,3 kr/kg egg. Til sammenligning benyttes i dag 9,3 kr/kg for frittgående 8,2 kr/kg for buregg ved førtidsslakting. Nortura mener at kompensasjonen kan settes noe lavere enn ved førtidsslakting fordi perioden ved opphold er betydelig lengre, noe som gir deltakere mulighet for å skaffe inntekt fra annet arbeid eller benytte perioden til vedlikehold av innredning og bygg.

Kriterier for utvelgelse

I utgangspunktet bør det være prinsippet «først i tid, best i rett» som gjelder.

Det bør være et mål om å spre antallet produsenter som deltar mellom ulike deler av landet. Det vil fordele ulempene tiltaket vil ha for omsetningen av unghøner mellom de ulike oppdretterne og mellom de ulike leverandørene av daggamle hønekyllinger. I tillegg vil det også bidra til at volumene mellom eggpakkeriene i mindre grad påvirkes.

Det foreslås at eggprodusenter med over 1000 høner kan melde seg på. Primært ønsker Nortura at det er større produsenter (opp mot konsesjonsgrense) som deltar i tiltaket. Årsaken er at en da har behov for færre deltakere, noe som gjør tiltaket svært enkelt å administrere og kontrollere. Ut over grensen på 1000 høner bør størrelse ikke være et kriterium ved utvelgelse.

Nortura foreslår en utvelgelse av produsenter basert på faste kriterier. Kriteriene for utvelgelse er satt i hierarkisk rekkefølge. I unntakstilfeller, der kriteriene forhindrer at vi får tilstrekkelig med deltakere til tiltaket, kan Nortura fravike de faste kriteriene. Dette vil da begrunnes fra Nortura sin side.

For å spre ulemper tiltaket kan ha for andre ledd verdikjeden for egg, anbefaler Nortura at antall produsenter som gis tilbud om opphold i eggproduksjonen fordeles mellom ulike deler av landet ved å dele opp landet i 3 regioner. Bakgrunnen for fordelingen er regionens andel av total eggproduksjon i 2021.

Forslag til regioninndeling og andel i forhold til regulering av 1500 tonn egg:

- **Nord og Midt, 450 tonn:** Finnmark, Troms og Nordland, Trøndelag og Møre og Romsdal
- **Sør og Vest, 525 tonn:** Vestland, Rogaland og Agder
- **Øst, 525 tonn:** Vestfold og Telemark, Viken, Oslo og Innlandet

Videre foreslås følgende kriterier for utvelgelse av produsenter som gis tilbud om midlertidig opphold i eggproduksjonen:

1. Prinsippet om «først i tid, best i rett» skal gjelde. Dette registreres ved påmelding via e-post til Totalmarked som vil være dokumentasjon på tidspunkt for påmelding.
2. Det kan ikke være mer en maksimalt to produsenter som gis tilbud om midlertidig opphold i eggproduksjonen som kjøper unghøner fra en og samme oppdretter.
3. For å unngå at tiltaket gir en skjevhet i konkurranseforholdet mellom leverandørene av daggamle kyllinger, skal det ikke være mer enn 50 % av de som deltar i et tiltak innenfor hver region som benytter en og samme rase (Lohmann eller Dekalb).

4. Dersom disse kriteriene ikke gjør det mulig å få tilstrekkelig med deltagere i tiltaket kan Nortura se bort i fra disse kriteriene og i stedet begrunne utvelgelsen av produsenter ut fra formålet med tiltaket. Begrunnelsen skal være saklig og skal dokumenteres skriftlig med mulighet for enhver produsent som har søkt om tilskudd til å påklage utvelgelsen til Omsetningsrådet.

Nortura vil så langt det er praktisk mulig gi tilbud om opphold som svarer til samla volum (1 500 tonn) og regionfordeling, men vi vil oppleve noe avvik i antall tonn med bakgrunn i opphold må omfatte hele besetninger. Regelverket bør derfor utformes slik at det gir det nødvendige handlingsrommet for å håndtere dette.

Krav til produsenter som kan delta

Kravene som stilles til produsenter som deltar i tiltaket skal sikre at tiltaket får effekt i form av redusert produksjon.

Produsenter som har inngått avtale om midlertidig opphold kan ikke drive eggproduksjon hverken fra eget bruk eller andre steder.

Det skal ikke foregå eggproduksjon fra det aktuelle bruket/hønehuset/adressen. Det innebærer at hønehuset ikke kan leies ut til andre, og en kan heller ikke leie inn andre til å drive produksjonen.

Nortura mener at det bør ligge et krav om at eggprodusenter som deltar i tiltaket må dokumentere at de har startet opp igjen eggproduksjonen med samme omfang innen 8 måneder etter at tiltaket er avsluttet. Bakgrunnen for dette er at en ønsker å forhindre at tiltaket blir benyttet av produsenter som har planer om å slutte med egg.

Det bør også foreligge et krav om at produsenter som deltar i tiltaket under oppholdet ikke kan utføre ombygging/utvidelse av hønehuset som medfører produksjonsøkning.

Formålet med tiltaket er å reduseres eggproduksjonen i 2023. For at tiltaket skal få tilstrekkelig tilslag, må det aksepteres at en viss fleksibilitet med tanke på start- og sluttidspunkt for oppholdsperioden. Nortura foreslår 1. mars 2023 som siste frist for start av opphold.

De fleste eggprodusenter har avtaler med oppdretteres av unghøner som er knyttet til syklusen for hele opphold som strekker seg utover 12 måneder. Produsenten kan derfor oppleve at det ikke er unghøner å få kjøpt umiddelbart etter oppholdsperioden. Nortura foreslår at en aksepterer tomperiode på inntil 8 mnd. etter at den avtalte oppholdsperioden er avsluttet.

Oppsummert foreslås følgende krav/kriterier for deltakelse i tiltaket:

- Produksjonsomfanget må være på minst 1000 høner.
- Produsenter som skal delta i tiltaket må ha høner ved søknadstidspunktet.
- Oppholdsperioden må starte innen mars 2023 og vare i minst 12 måneder.
- Produksjonen må starte opp igjen i samme omfang senest 8 måneder etter at oppholdsperioden på 12 måneder er ute.
- Det skal ikke forekomme utbygging i oppholdsperioden som medfører økt produksjonsomfang.
- Det skal ikke foregå eggproduksjon fra bruket/hønehuset/adressen i

- oppholdsperioden.
- Hønehuset kan ikke selges eller leies bort til andre i oppholdsperioden.
- Det som har tegnet avtale om opphold kan ikke drive eggproduksjon fra andre bruk/hønehus/adresser.

Tilbakebetaling av kompensasjonen

Dersom noen av forutsetningene for å delta i tiltaket og motta kompensasjon brytes, skal hele beløpet betales. Kravet om tilbakebetaling skal gå til den som har inngått avtalen, uavhengig av hvem som forårsaker bruddet.

Administrasjon og kontroll

Etter Norturas oppfatning kan tiltaket vedtas gjennom en midlertidig, supplerende retningslinje som vedtas av Omsetningsrådet med hjemmel i forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1, jf. lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 første ledd.

Den gjeldende retningslinjen for markedsregulering av egg, åpner etter Norturas syn også for slike «andre tiltak», ref. punkt 2, siste ledd. Selv om tiltaket derfor kanskje kunne ha vært vedtatt direkte i medhold av den gjeldende retningslinjen, ser Nortura det som hensiktsmessig at tiltaket forankres konkret i en egen retningslinje.

Nortura legger til grunn at Omsetningsrådet v/sekretariatet (Landbruksdirektoratet) utarbeider midlertidig retningslinje i samråd med Nortura v/Totalmarked.

Nortura anbefaler at Nortura v/Totalmarked organiserer gjennomføringen av tiltaket. Oppgaven vil innebærer informasjon om tiltaket, organisering av påmeldingsløsning og mottak av påmeldinger, utvelgelse av produsenter i tråd med det fastsatte kriteriene og inngåelse av avtaler.

Tiltaket innebærer at Nortura v/Totalmarked i begrenset utstrekning får delegert til seg forvaltningsmyndighet. Myndigheten er begrenset til å treffe vedtak om tildeling eller avslag på søknad om tilskudd på de vilkår som Omsetningsrådet har fastsatt i den midlertidige retningslinjen. Det utarbeides en avtale mellom Nortura og den enkelte produsenten som utgjør vilkårene for å motta tilskuddet. Vedtak som Nortura v/Totalmarked treffer under tiltaket skal kunne påklages til Omsetningsrådet.

Nortura utformer avtalen slik at den sikrer gjennomføring av tiltaket i tråd med formålet og forutsetningene. I og med at tiltaket har kort tidshorisont, er det etter Norturas vurdering ikke behov for å tinglyse avtalen. For utkast til avtaletekst, se vedlegg.

Omsetningsrådets v/sekretariatet (Landbruksdirektoratet) utbetaler godtgjørelsen og er kontrollinstans.

Finansiering

Tiltaket finansieres ved omsetningsavgift. Med et omfang på 1 500 tonn vil den totale kostnaden være ca. 9 mill. kroner i 2023.

Med vennlig hilsen
Nortura SA

Ole Nikolai Skulberg
Direktør»

Landbruksdirektoratets kommentarer til søknaden

Markedet for egg i Norge, gjennomførte balanseringstiltak

Markedet for egg har vært preget av overskudd i 2022, som har medført et stort behov for reguleringstiltak. Overskuddet bygget seg opp på slutten av 2021, slik at Omsetningsrådet 14. januar 2022 i sak 3/22 vedtok billigsalg av inntil 200 tonn overskuddsegg til eggprodukter. Overskuddet fortsatte å øke utover i 2022, og det ble derfor vedtatt billigsalg av ytterligere 200 tonn og omdisponering av egg til miljøfôr i to omganger på til sammen 400 tonn, jf. Omsetningsrådets møte 24. mars, sak 26/22, og Omsetningsrådets møte 23. juni, sak 62/22. Rammen for førtidsslakting av verpehøner har også blitt økt i to omganger. Den ble opprinnelig vedtatt til 1 500 tonn i Omsetningsrådets møte 4. november 2021, sak 82/21, for så å bli økt til 2 000 tonn i Omsetningsrådets møte 22. april, sak 45/22, og sist til 3 000 tonn i Omsetningsrådets møte 23. juni, sak 61/22. Økt behov for reguleringstiltak medførte at Landbruks- og matdepartementet etter forslag fra Omsetningsrådet økte omsetningsavgiften på egg til kr 1,50 per kg fra 1. juli 2022, jf. Omsetningsrådets møte 23. juni, sak 63/22.

Septemberprognosen fra Nortura viser et overskudd på ca. 3 250 tonn egg i 2022 før tiltak. 2 700 tonn er avtalt tatt ut ved førtidsslakting. I november 2021 var prognosen for 2022 på 1 200 tonn. Prognosert overskudd har dermed økt betydelig i løpet av første halvår i 2022. Prognosen for 2023 viser et overskudd på 2 600 tonn egg, som er omtrent på nivå med det Nortura anslår i søknaden. Nortura viser til nyetableringer de siste årene og derav økt produksjon samt normaliseringen av salget etter pandemien som faktorer som bidrar til overskuddet.

På grunn av overskuddet har Nortura også søkt om omdisponering av ytterligere 200 tonn egg til miljøfôr samt en ekstra bevilgning til Opplysningskontoret for egg og kjøtt for å gjennomføre en ekstra kampanje på egg i september/oktober, se egne saker.

Norturas forslag til krav for å delta og få tilskudd

Nortura har foreslått en nedre grense på 1 000 verpehøner for å delta i tiltaket. Administrasjon og kontroll av tiltaket vil bli enklere med få deltakere enn ved mange. Nortura ønsker derfor primært at deltakerne i tiltaket har høner opp mot konsesjonsgrensen på 7 500 høner og foreslår altså en nedre grense på 1 000 høner. Det er ikke foreslått en øvre grense. Landbruksdirektoratet har sett på tall for produksjonstilskudd for å vurdere hvor stor andel av produsentene som faller utenfor på grunn av dette kravet. Høsten 2021 søkte 1 435 foretak om produksjonstilskudd for hold av verpehøner. Av disse søkte 902 foretak tilskudd for færre enn 1 000 høner. 801 av disse var på færre enn 50 høner. Flesteparten av produsentene som søkte om tilskudd til færre enn 1 000 høner hadde dermed hobbybesetninger. Landbruksdirektoratet støtter at man har en begrensning på de minste besetningene for å begrense administrasjon og kontroll, samt å gjøre ordningen så effektiv som mulig.

Det stilles krav til at det ikke skal foregå eggproduksjon fra bruket/hønehuset/adressen i oppholdsperioden og at hønehuset ikke kan selges eller leies bort til andre i oppholdsperioden. Det skal heller ikke forekomme utbygging i oppholdsperioden som medfører økt produksjonsomfang. Den som har tegnet avtale om opphold kan ikke drive eggproduksjon fra andre bruk/hønehus/adresser. Disse kravene er viktige for å sørge for at produksjonen ikke blir flyttet til et annet sted eller en annen person, slik at reduksjonen i produksjon som tiltaket legger opp til er reell. Landbruksdirektoratet støtter disse kravene.

Det er også foreslått krav om at oppholdsperioden må starte innen 1. mars 2023. De fleste produsenter har kontrakter på seks måneder med oppdretter. Nortura har i sin søknad tatt

utgangspunkt i at saken behandles i Omsetningsrådet i august. Siden saken behandles i september, vil det være mindre enn seks måneder fra tiltaket behandles i rådet til fristen 1. mars. For å ikke utelukke produsenter med seks måneders kontrakt som utgår rett etter 1. mars, foreslår Landbruksdirektoratet å sette fristen til 1. april 2023. Dette kan føre til at tiltaket blir noe forskjøvet i tid, og med den krevende overskuddssituasjonen er det ønskelig å starte oppholdet i produksjon så snart som mulig. Det er imidlertid kun snakk om en måned i forskjell, og det vil sannsynligvis være flere som kan starte oppholdet tidligere.

Et alternativ til oppholdsperioden på tolv måneder ville være å ha en oppholdsperiode tilsvarende ett innsett. Dette forlenger imidlertid tiltaket siden et innsett normalt varer rundt 58 uker, og det kan skje endringer i markedet som gjør at behovet for egg har endret seg. Det kan også gjøre at man risikerer å ta ut for mye egg. Landbruksdirektoratet støtter en varighet på tolv måneder.

Nortura foreslår at produsenter som skal delta i tiltaket må ha høner på søknadstidspunktet. Dette utelukker produsenter som er i oppholdsperioden mellom to innsett. Disse produsentene har sannsynligvis ikke mulighet til å bli med i tiltaket på grunn av kontrakt med oppdretter om at de skal sette inn høner om kort tid. Ved neste innsett vil de være for sene til å være med på tiltaket. Skulle det likevel være noen produsenter som har mulighet for å ikke sette inn det førstkommande innsettet, vil det være en mulighet for å ta ut noe av overskuddet omtrent umiddelbart. Sannsynligheten for at dette vil være mulig ansees imidlertid som liten. Landbruksdirektoratet støtter derfor kravet om å ha høner ved søknadstidspunktet, men ser det som hensiktsmessig med en dispensasjonshjemmel slik at Nortura kan dispensere fra dette punktet ved behov.

For å unngå at produsenter som uansett har tenkt å gi seg med eggproduksjon skal delta i ordningen, er det foreslått at produksjonen må starte opp igjen i samme omfang senest åtte måneder etter at oppholdsperioden på tolv måneder er ute. Tiltaket gjelder *opphold* av produksjon og ikke endelig *stans* i produksjon. Det er derfor et viktig krav at produksjonen starter opp igjen etter oppholdet. Det kan imidlertid ta noe tid før produsenten kommer i gang igjen etter oppholdet og det er derfor lagt opp til et slingringsmonn på åtte måneder utover oppholdsperioden på tolv måneder. Produsenten får imidlertid ikke kompensasjon for disse åtte månedene. Landbruksdirektoratet ser det som fornuftig å ta høyde for at det kan ta litt tid før produsentene er i gang igjen med produksjon. Landbruksdirektoratet ser likevel at det i særskilte tilfeller kan være behov for å gi dispensasjon fra kravet om oppstart. Dette kan for eksempel være ved sykdom, dødsfall eller brann.

I etterkant av innsending av søknad har Nortura også foreslått et krav om at varemottaker skal varsles av produsent før innsending av søknad. Bakgrunnen for forslaget er å gi varemottakerne mulighet for å gi en tilbakemelding dersom det er en problematisk stor andel av deres produsenter som søker om å delta. Nortura foreslår at kravet dokumenteres ved at søker krysser av for dette i søknadsskjemaet. Landbruksdirektoratet støtter denne fremgangsmåten og understreker at dette bør overlates til markedsregulators skjønn.

Norturas forslag til utvelgelseskriterier

Nortura foreslår at landet deles inn i tre regioner basert på regionenes andel av total eggproduksjon i 2021. Inndelingen er foreslått for å spre de ulempene tiltaket kan ha for øvrige ledd i verdikjeden for egg. Den foreslåtte inndelingen er slik;

- Nord og Midt, 450 tonn: Møre og Romsdal, Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark
- Sør og Vest, 525 tonn: Agder, Rogaland og Vestland

- Øst, 525 tonn: Oslo, Viken, Innlandet, Vestfold og Telemark.

Videre lister Nortura opp tre utvalgsriterier. Kriteriene er satt i hierarkisk rekkefølge;

1. «Først i tid, best i rett.»
2. Det skal gis tilbud til maksimalt to produsenter per oppdretter.
3. Det skal være maksimalt 50 prosent deltakere fra hver av rasene (Lohmann og Dekalb) innenfor hver region.

Listen skal hensyntas så langt som mulig. Dersom utvalgsriteriene gjør at det ikke blir mulig å oppnå tilstrekkelig tilslutning til tiltaket, kan Nortura se bort fra kriteriene og i stedet begrunne utvelgelsen med tiltakets formål. Begrunnelsen skal være saklig og skriftlig.

Med gjennomsnittlig produksjon på 135 tonn egg per år (opplyst i Norturas søknad) fra en besetning med 7 500 høns, må det 3,33 (450 / 135) besetninger til for å oppnå 450 tonn i region Nord og Midt. For regionene Øst og Sør og Vest, må det 3,89 (525 / 135) besetninger til i hver av regionene for å oppnå 525 tonn.

Direktoratet ser at det kan bli utfordrende å oppfylle utvelgelsesriterie nr. 3. Kriteriet vil ikke være mulig å oppfylle hvis det blir et oddetall produsenter innenfor en region. Vi mener at det er viktig at utvelgelsesriteriene følges i så stor grad som mulig, men ser at det ikke alltid vil la seg gjøre. I tilfeller hvor kriteriene ikke kan følges, er det viktig at utvelgelsen begrunnes godt.

Direktoratet ser behov for at Nortura har mulighet til å justere tildelingen for å sørge for konkurransenøytralitet jf. markedsreguleringsforskriften 3-1 fjerde ledd som sier at «Markedsregulator har ansvaret for effektivt og konkurransenøytralt å gjennomføre markedsregulering slik at kostnadene blir lavest mulige.» Forskriftsutkastet er utarbeidet med sikte på å ivareta dette hensynet, se forslaget § 11.

Norturas forslag til kompensasjon

Nortura skriver at nivået på kompensasjonen må være tilstrekkelig høyt til at det blir attraktivt å delta, og at vurderingene av nivået er gjort med bakgrunn i tapt dekningsbidrag for et tolv måneders opphold i produksjonen. Det tapte dekningsbidraget ses opp mot anslåtte faste kostnader. Videre s»rive' Nortura at det er viktig at nivået ikke er så høyt at det brukes unødvendig mye omsetningsmidler, eller skaper misnøye for de produsentene som ikke får mulighet til å delta. Landbruksdirektoratet støtter disse vurderingene.

Nortura anslår at faste kostnader for tolv måneder utgjør i overkant av kr 450 000,-. Dette er basert på regnskapstall fra enkeltprodusenter og referansebruk nr. 6, korrigert for kornproduksjon. Landbruksdirektoratet finner det naturlig å se dette anslaget opp mot de faste kostnadene som ligger til grunn for beregning av standardisert erstatning ved overproduksjon av svin eller fjørfe. I NIBIO rapport 5/10/2019 «Standardiserte erstatningssatser ved produksjon ut over gjeldende konsesjonsgrenser» finner NIBIO at faste kostnader i eggproduksjon er på kr 53,- per høne per år (se tabell 15, side 20). Dette er basert på opplysninger fra driftsgranskingene 2016. For et innsett på 7 500 verpehøns finner direktoratet at de faste kostnadene vil bli på kr 397 500,- (7 500 * 53), altså noe lavere enn Nortura finner. Direktoratet finner det naturlig at de faste kostnadene har steget fra 2016 til 2022, og har derfor ingen innvendinger mot Norturas anslag for faste kostnader.

Den foreslåtte kompensasjonen er på kr 115,- per verpehøne. For en besetning på 7 500 verpehøns vil den totale kompensasjonen komme på om lag kr 860 000,-, skriver Nortura.

Direktoratet finner for øvrig at kompensasjonen for en besetning av en slik størrelse blir på kr 862 500,- (115 * 7500). Også her finner direktoratet det naturlig å se kompensasjonen opp mot satsene for standardisert erstatning. I NIBIO rapport 5/10/19, tabell 6 (side 10), finner vi at dekningsbidraget per innsatt høne i perioden 2009 – 2018 var på mellom kr 76,- og kr 121,-. Direktoratet finner at det gjennomsnittlige dekningsbidraget i perioden var på kr 95,-. Det er naturlig å anta at dekningsbidraget, i likhet med de faste utgiftene, har steget siden NIBIO ferdigstilte rapporten. Landbruksdirektoratet støtter Norturas forslag til kompensasjon på kr 115,- per verpehøne.

Nortura foreslår at kompensasjonen gis utelukkende til produsentene. Tiltaket vil imidlertid føre til reduserte inntekter for oppdretterne/rugeriene som leverer til produsentene som deltar i tiltaket. Nortura viser til at disse leddene ikke betaler omsetningsavgift og at det er produsentene som reduserer den totale produksjonen. De har også tatt hensyn til dette i utvelgelseskriteriene, for å unngå at enkeltaktører får en uforholdsmessig stor ulempe. Dersom oppdrettere og rugerier også skal kompenseres, vil kostnadene ved tiltaket øke betydelig. Landbruksdirektoratet har ingen innvendinger mot Norturas forslag, men henviser til viktigheten av utvelgelseskriteriene punkt 2 og 3 som er foreslått. Som tidligere beskrevet har Nortura i etterkant av innsending av søknad foreslått at varemottaker skal varsles av produsent før innsending av søknad, ref. syvende avsnitt under «Norturas forslag til krav for å delta og få tilskudd».

Det er et mål i markedsreguleringen at tiltaket er så kostnadseffektivt som mulig. Foreslått kompensasjon tilsvarer ca. kr 6,30 per kg egg. Til sammenligning er kompensasjonen for billigsalg av egg til eggprodukter på inntil kr 8,00 per kg egg, mens kompensasjonen for omdisponering av egg til miljøfôr er beregnet til ca. kr 21,20 per kg. Satsintervallet for førtidsslaktning av verpehøner i 2022 er fra kr 7,00 til kr 9,50 per kg. Tiltaket opphold i eggproduksjon er dermed rimeligere enn andre tiltak som er vedtatt. Dette viser at tiltaket oppfylder målet om kostnadseffektivitet.

Juridisk rammeverk for tiltaket

Omsetningsrådets regelverk

Omsetningsloven § 11 første ledd gir Omsetningsrådet hjemmel til å igangsette tiltak som er nødvendig for å balansere markedet innenfor de rammer som er fastsatt i ramme- og markedsreguleringsforskriften og de retningslinjer som rådet selv har vedtatt.

I retningslinjer for markedsregulering av egg pkt. 2 heter det at «andre tiltak kan iverksettes etter forhåndsgodkjennelse av Omsetningsrådet».

Omsetningsrådet kan iverksette slike tiltak gjennom vedtak, retningslinjer og når dette er nødvendig gjennom fastsettelse av forskrifter.

Forvaltningsloven – forskrift, retningslinje eller enkeltvedtak

Tiltaket med opphold av eggproduksjon er et produksjonsregulerende tiltak hvor Omsetningsrådet delegerer myndighet til markedsregulator Nortura til å velge ut hvilke produsenter som kan delta.

Omsetningsrådet har i sin gjennomgang av rådets regelverk kommet til at slike produksjonsregulerende tiltak skal vedtas i forskrifts form. Det heter i rapport fra Arbeidsgruppe jus side 73:

«Markedsregulatorenes virksomhet er med andre ord utslag av den alminnelig handlefrihet som selvstendige rettssubjekter har innenfor de grenser som lovgivningen generelt setter, og innenfor rammen av avtaleforpliktelser markedsregulator har påtatt seg.

Det kan likevel tenkes enkelte situasjoner der markedsregulator vil kunne måtte anses for å utøve en form for delegert myndighet som er utledet av Omsetningsrådet. Et eksempel på dette vil være dersom markedsregulator får i oppgave fra Omsetningsrådet å prioritere mellom søkere til tilskuddordninger for produksjonsregulering. Etter utkjøpsordningen for purker som ble vedtatt høsten 2018 er det markedsregulator som må holde oversikt over når søknader fra produsentene innkommer, og det er markedsregulator som vil måtte avgjøre hvilken søker som var først i tid, og dermed best i rett dersom det kommer flere søknader enn hva utkjøpsordningen åpner for. Slik Arbeidsgruppe jus ser det vil avgjørelsen av hvilken søknad som innkom først rent prinsipielt være en form for myndighetsutøvelse. Denne myndighetsutøvelsen er likevel strengt knyttet til regelverket som Omsetningsrådet har vedtatt, og overlater ikke noe myndighetsskjønn til markedsregulator.

Den samme bestemmelsen i retningslinjen om utkjøpsordning for purker gir også myndighet til markedsregulator til å gjøre en fordeling av utkjøpskvoter mellom ulike regioner, samt at markedsregulator er gitt en skjønsmessig adgang til å fravike denne fordelingen dersom det innenfor én eller flere regioner er mindre oppslutning om ordningen. Også dette må antakelig anses som en delegert myndighet fra Omsetningsrådet.»

Arbeidsgruppe jus gir her uttrykk for at gjennomføring av produksjonsregulerende tiltak hos enkeltprodusenter, hvor rådet gir oppgaver til å gjennomføre tiltaket til markedsregulator, utgjør et unntak fra hovedregelen at markedsregulators virksomhet bygger på privat autonomi. Slike tiltak sier arbeidsgruppen er en form for offentlig myndighetsutøvelse noe som innebærer at forvaltningsloven kommer til anvendelse. Når Omsetningsrådet i denne forbindelse treffer vedtak som gjelder en ubestemt gruppe, skal dette gjøres i forskrifts form. Tildelingen av myndighet til markedsregulator, og rammene for utøvelsen av denne myndigheten, må dermed fastsettes i forskrift. Markedsregulators utvelgelse blir da klageberettiget til rådet.

Dette syn støttes av Omsetningsrådet (se Omsetningsrådets protokoll 22. juni 2020, side 118) og legger grunnlaget for vedtakelsen av endringene i markedsreguleringsforskriften. Det heter nå i markedsreguleringsforskriften § 7-2:

«§ 7-2. Forholdet til forvaltningsloven og klage

Forvaltningsloven gjelder for Omsetningsrådets virksomhet med de særlige bestemmelser som følger av omsetningsloven med tilhørende forskrifter.

Enkeltvedtak fattet av Landbruksdirektoratet i medhold av omsetningsloven § 3 femte ledd kan påklages til Omsetningsrådet.

Enkeltvedtak fattet av markedsregulator etter delegering kan påklages til Omsetningsrådet.

Det er ikke klagerett på Omsetningsrådets vedtak jf. omsetningsloven § 11 fjerde ledd.»

Tiltaket gjennomføres gjennom vedtakelse av en forskrift (se nedenfor). Det foreslås at rådet delegerer myndigheten til å behandle eventuelle klager til Landbruksdirektoratet. Det vil etter direktoratets syn være uhensiktsmessig at rådet behandler ordinære klager på Norturas vedtak, siden det vil være viktig å behandle disse meget raskt. Dersom det kommer klager som reiser prinsipielle spørsmål, må direktoratet forelegge disse for rådet, jf. omsetningsloven § 3 femte ledd.

Prosessuelt

Som nevnt ovenfor har vedtaket en karakter og virkeområde som tilsier at ordningen har forskriftskarakter.

Forvaltningsloven har saksbehandlingsregler for forskrifter. Det stilles krav om

forhåndsvarsling før forskriften blir vedtatt. Det heter således i § 37 at «offentlige og private institusjoner og organisasjoner for de erverv, fag eller interessegrupper som forskriftene skal gjelde eller gjelder for eller hvis interesser særlig berøres, skal gis anledning til å uttale seg før forskriften blir utferdiget ...», og videre, «forvaltningsorganet bestemmer på hvilken måte forhåndsvarslingen skal foregå og kan sette frist for å gi uttalelse». Endelig heter det at: «Uttalelser skal gis skriftlig. Forvaltningsorganet kan i den enkelte sak samtykke i at uttalelse gis muntlig. Når saken egner sig for det, kan forvaltningsorganet bestemme at forhandlinger om saken skal foregå i møte.».

Landbruksdirektoratet foreslår at man i dette tilfellet forhåndsvarsler gjennom at forskriften høres ved utsending av sakspapirene, (med forskriftsutkast) til Omsetningsrådets representanter, med frist for uttalelse på det tidspunktet som møtet i Omsetningsrådet avholdes. Omsetningsrådet representerer i høy grad «... offentlige og private institusjoner og organisasjoner for de erverv, fag eller interessegrupper som forskriftene skal gjelde for, og de interesser som særlig berøres». Det foreslås videre at høringen av saken ikke skjer skriftlig, men i Omsetningsrådets møte. Etter Landbruksdirektoratets vurdering vil et slikt opplegg være i samsvar med forvaltningslovens krav. Dersom noen i Omsetningsrådet protesterer på denne fremgangsmåten bes dette meddelt Landbruksdirektoratet umiddelbart og så langt som mulig før behandlingen i rådet.

Landbruksdirektoratets vurdering

Innledning

Landbruksdirektoratet har under behandlingen av søknaden etter samråd med Nortura foreslått enkelte justeringer når det gjelder hvordan tiltaket skal gjennomføres. Justeringene er først og fremst av språklig karakter. I noen tilfeller er det også gjort mindre endringer og foretatt suppleringer når det gjelder hvordan tiltaket foreslås gjennomført. Innstillingen og den foreslåtte forskriften er sendt til Nortura til uttalelse.

Endringene vil fremgå i det følgende. Nortura har i e-post 8. september 2022 meddelt at de ikke har noen innvendinger til forskriften slik den foreligger for rådet. Etter at det ble gjort noen ytterligere mindre endringer i forslaget 13. september 2022 ble dette bekreftet i møte med Nortura samme dag.

Det vedlagte utkastet til avtale mellom Nortura og eggprodusent er utarbeidet av Nortura og kvalitetssikret av Landbruksdirektoratet.

Det forutsettes at både Nortura og direktoratet kan gjøre mindre justeringer av disse dokumentene ved behov.

Landbruksdirektoratet foreslår at tiltaket gjennomføres med grunnlag i følgende forskrift:

Hjemmel: Fastsatt av Omsetningsrådet 21. september 2022 med hjemmel i lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11, første ledd.

Forskrift om tilskudd til produsenter som gjennomfører opphold i eggproduksjonen

§1 Formål

Denne forskriften har til formål

- å redusere antall produksjonsdyr hos norske eggprodusenter i en periode på 12

- måneder og derigjennom,
- å bidra til markedsbalanse i eggmarkedet

§ 2 Beskrivelse av ordningen

På grunn av en krevende markedsituasjon i eggproduksjonsnæringen, med overproduksjon av egg, etableres et tiltak i form av tilskudd til eggprodusenter som inngår avtale om opphold av eggproduksjon. Tiltaket skal ha som målsetting å redusere et kvantum med ca. 1 500 tonn egg.

Denne forskriften setter rammer for avtaler som markedsregulator inngår med produsenter for å gjennomføre tiltaket, jf. markedsreguleringsforskriften § 2 a, jf. § 3-1 første ledd.

Med produsent menes fysisk eller juridisk person som driver eggproduksjon på ett eller flere gårds- og bruksnummer og som har underskrevet avtalen nevnt i andre ledd. Dersom det er fare for at det kan oppstå uklarhet om hvilket rettssubjekt som er omfattet av avtalen og/eller lokaliseringen av virksomheten som omfattes, eller omfanget av denne, skal dette klargjøres i avtalen, og produsenten har opplysningsplikt i denne forbindelse. Mangelfull oppfyllelse av denne forpliktelse kan medføre at tilskuddet nektes utbetalt eller kreves tilbakebetalt.

Det kan ytes tilskudd fra fondet for omsetningsavgift på egg til produsenter som inngår avtaler med markedsregulator om å ha et opphold i produksjonen av egg. Betingelsene for tilskuddet fastsettes i avtale mellom markedsregulator og produsent i tråd med denne forskrift. Det ytes tilskudd per verpehøne. I denne forskrift defineres verpehøne som høner som skal nyttes til eggproduksjon til konsum eller industrimarkedet.

Produsenten skal forplikte seg til å ikke starte med eggproduksjon før tidligst 12 måneder etter avtaleinngåelsen, eller fra det tidspunktet som fremgår i avtalen.

Det er frivillig å delta i tiltaket. Det kreves skriftlig aksept fra alle som forplikter seg etter avtalen. Signaturen medfører også aksept av alle forpliktelser som fremgår av denne forskriften. Dette omfatter hjemmel til kontroll mv. i denne forskriften § 11.

§ 3 Krav for å søke om tilskudd

Eggprodusenter med 1 000 verpehøner eller mer på søketidspunktet kan melde seg på tiltaket.

Oppholdsperioden må starte innen 1. april 2023 og vare i minst 12 måneder. Oppholdsperioden regnes fra utslaktingstidspunktet før oppholdet.

Produksjonen må starte opp igjen i tilnærmet samme omfang senest 8 måneder etter oppholdsperioden på 12 måneder. Det første innsettet etter oppholdsperioden skal ha tilnærmet samme omfang som det siste innsettet før oppholdsperioden.

Det skal ikke forekomme utbygging i oppholdsperioden som kan medføre økt produksjonsomfang.

Det skal ikke foregå eggproduksjon fra produksjonslokalene som er omfattet av avtalen i oppholdsperioden.

Produksjonslokalene kan ikke selges eller leies bort til eggproduksjon til andre i

oppholdsperioden.

Den som har tegnet avtale om opphold kan ikke drive eggproduksjon fra andre produksjonslokaler, så fremt dette ikke er uttrykkelig regulert i avtalen.

§ 4 Utvelgelseskriterier

Det overordnede prinsipp for utvelgelsen av tilskuddsberettigede søkere skal være «først i tid, best i rett». Dette registreres ved påmelding via elektronisk søknadsskjema på Nortura Totalmarkeds nettside, som vil være dokumentasjon på tidspunkt for påmelding.

Det skal være et mål å spre antallet produsenter som deltar mellom ulike deler av landet. Ut fra denne målsettingen skal Nortura søke å oppnå følgende fordeling på regionene i Norge.

- Nord og Midt, 450 tonn: Finnmark, Troms og Nordland, Trøndelag og Møre og Romsdal
- Sør og Vest, 525 tonn: Vestland, Rogaland og Agder
- Øst, 525 tonn: Vestfold og Telemark, Viken, Oslo og Innlandet

Før øvrig skal følgende utvelgelseskriterier legges til grunn (i prioritert rekkefølge):

Det skal være en målsetting at maksimalt to produsenter som gis tilbud om midlertidig opphold i eggproduksjonen kjøper unghøner fra samme oppdretter av verpehøner.

Det skal være en målsetting at det ikke skal være mer enn 50 % av de som deltar i tiltaket innenfor hver region som benytter en og samme rase (Lohmann eller Dekalb).

Nortura kan gjøre unntak fra ovennevnte kriterier for å oppnå at Nortura får tilstrekkelig med deltagere til tiltaket.

Nortura kan også gjøre unntak fra de ovennevnte kriterier dersom dette er nødvendig for å ivareta målet om konkurransenøytralitet, jf. markedsreguleringsforskriften § 3-1 fjerde ledd.

§ 5 Vilkår for deltakelse i ordningen

§5-1 Avtale produsent/eier – markedsregulator

Produsenter som ønsker å delta i ordningen skal inngå skriftlig avtale med markedsregulator hvor denne forplikter seg til opphold i eggproduksjonen i den perioden som fremgår av § 5-3.

Det skal nyttes standard avtale med de tilpasninger som er nødvendig utarbeidet av markedsregulator, der antall verpehøner hos produsenten som omfattes av ordningen skal oppgis.

Markedsregulator kan kontrollere og korrigere opplysningene sammenliknet med opplysninger oppgitt i søknader om produksjonstilskudd, jf. forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket 19. desember 2014 nr. 1817. Markedsregulator har krav på innsyn i disse søknadene til dette formål ved behov.

Avtalen skal underskrives av markedsregulator og produsent/eier. Avtalen skal utarbeides i to eksemplarer.

§ 5-2 Frister for gjennomføring av tiltaket

Oppholdet i eggproduksjonen skal starte senest 1. april 2023 eller fra det tidspunktet som fremgår av avtalen mellom produsenten og markedsregulator. Oppholdet regnes fra tidspunkt for avliving/utslakting av hele besetningen.

Dersom tidsfristene i dette punkt ikke kan overholdes pga. sykdom eller andre særlige forhold, må dette dokumenteres og forelegges for markedsregulator som kan gi fristutsettelse.

Etter at oppholdet er startet skal det ikke omsettes egg av noen kategori fra bruket med mindre dette er avtalt særskilt med markedsregulator. Dette gjelder ikke restleveranse av gjenværende egg etter utslaktingen/avlivingen.

§ 5-3 Opphørsperioden

Eggproduksjonen må ha et opphold i 12 måneder etter oppholdets start. Dette gjelder uansett om det blir foretatt eierskifte/brukerskifte på bruket, jf. § 3-1.

Bruker/medbruker eller ektefelle/samboer/barn kan heller ikke drive eggproduksjon i lokaler som er omfattet av avtalen før 12 måneder etter oppholdet er startet. Hvilke lokaler som omfattes kan avtales nærmere mellom produsent og markedsregulator.

§ 6 Krav om gjenopptakelse av produksjonen og forbud mot ombygging

Eggprodusenter som deltar i tiltaket må dokumentere skriftlig på egnet måte at de har startet opp igjen eggproduksjonen med samme omfang innen 8 måneder etter at tiltaket er avsluttet. Det første innsettet etter oppholdsperioden skal ha tilnærmet samme omfang som det siste innsettet før oppholdsperioden.

Det er videre et krav at produsenter som deltar i tiltaket under oppholdet ikke kan utføre ombygging/utvidelse av produksjonslokalene som kan medføre produksjonsøkning etter oppholdsperioden.

Produsent kan søke Nortura om dispensasjon fra kravene i første og andre ledd jf. § 12.

§ 7 Tilskudd

Tilskudd gis for et antall verpehøner som er begrenset av det antall høner som inngår i avtalen.

Tilskuddets størrelse er kroner 115,- pr. verpehøne.

Tilskuddet utbetales fra markedsregulator på grunnlag av dokumentasjon på avliving/utslakting.

§ 8 Rapportering om produsenter som inngår avtale om opphold

Markedsregulator skal sørge for at uavhengige aktører og Landbruksdirektoratet på forespørsel kan få løpende oversikt over antall inngåtte avtaler og antall verpehøner disse omfatter.

§ 9 Varighet

Denne ordningen gjelder fra 23. september 2022, og avtaler kan tegnes fra samme dato. Oppholdet skal iverksettes så snart det er praktisk gjennomførbart. Inngåelse av avtaler

skal uansett opphøre senest 1. april 2023.

§ 10 Klagerett

Norturas vedtak om utvelgelse av produsenter som kan delta kan påklages til Omsetningsrådet jf. forvaltningsloven § 28.

Omsetningsrådet delegerer myndigheten til å behandle klagene til Landbruksdirektoratet jf. omsetningsloven § 3 femte ledd.

§ 11 Kontroll og oppfølging av mislighold eller brudd på forskriften

Landbruksdirektoratet kan kontrollere at denne forskriften og avtalen jf. § 5-1 overholdes og har i den forbindelse krav på å få tilgang på alle dokumenter som er relevante for kontrollen og dessuten tilgang på driftsbygninger jf. markedsreguleringsforskriften § 7-3. Landbruksdirektoratet kan også be om opplysninger fra eggpakkerier som produsentene leverer egg til.

Utbetalte beløp kan kreves tilbakebetalt til fondet for omsetningsavgift, inkludert morarenter dersom det forekommer brudd på denne forskrift eller avtalen. Landbruksdirektoratet kan til dette formål tre inn i et hvert krav som markedsregulator har mot produsent eller andre som er forpliktet etter avtalen.

Kravet om tilbakebetaling kan rettes mot den som har inngått avtalen, uavhengig av hvem som forårsaker bruddet med mindre dette fremstår som sterkt urimelig ut fra omstendighetene som ligger til grunn for misligholdet.

§ 12 Dispensasjon

Nortura kan dispensere fra denne forskriften eller vilkår som fremgår av avtalen når det foreligger særlige grunner. Dispensasjonsvedtak kan påklages til Omsetningsrådet.

Omsetningsrådet delegerer myndigheten til å behandle klagene til Landbruksdirektoratet jf. omsetningsloven § 3 femte ledd.